

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra správního práva a správní vědy

Obec a ochrana životního prostředí

Bakalářská práce

Municipality and environmental protection

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Michal SOBOTKA, Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Igor FRIČ

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15. 3. 2022

Igor FRIČ

Rád bych touthle cestou poděkoval panu JUDr. Michalu Sobotkovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které mi poskytl během psaní bakalářské práce.

ANOTACE

Práce se zabývá činností obce ve své samostatné a přenesené působnosti na úseku ochrany životního prostředí. Pro objasnění základních pojmů a pro přiblížení problematiky struktury ochrany životního prostředí, je věnována první kapitola především ústavním základům ochrany životního prostředí a státu jako subjektu, který zajišťuje ochranu životního prostředí na několika různých úrovních. Dále se bakalářská práce zabývá postavením obce a popisem její samostatné a přenesené působnosti v obecné rovině a souvislosti obce s procesem územního plánování. Stěžejní část práce se zaměřuje na činnosti obce při ochraně základních složek životního prostředí. Cílem bakalářské práce je rozbor právní úpravy, která obci v jednotlivých úsecích stanovuje kompetence.

KLÍČOVÁ SLOVA

ochrana životního prostředí * obec * obecní úřad * samostatná působnost * přenesená působnost * životní prostředí

ANNOTATION

The thesis deals with the activities of the municipality in its independent and delegated competence in the field of environmental protection. In order to clarify the basic concepts and to approach the issue of the structure of environmental protection, the first chapter is devoted primarily to the constitutional foundations of environmental protection and the state as an entity that provides environmental protection at several different levels. The bachelor's thesis deals with the position of the municipality and a description of its independent and delegated competence in general and the context of the municipality with the process of spatial planning. The main part of the work focuses on the activities of the municipality in the protection of basic components of the environment. The aim of the bachelor's thesis is to analyze the legislation that determines the competencies of the municipality in individual sections.

KEYWORDS

environmental protection * municipality * municipal authority * independent competence * delegated competence * environment

Obsah

Úvod.....	6
1 Ochrana životního prostředí	8
1.1 Ústavní základy ochrany životního prostředí	9
1.2 Stát jako subjekt zajišťující ochranu životního prostředí	11
1.2.1 Ústřední orgány státu.....	12
1.2.2 Krajská a obecní úroveň	15
1.2.3 Specializované orgány	16
1.2.4 Veřejné stráže.....	17
1.3 Místní agenda 21	18
1.3.1 Organizace místní agendy 21	18
2 Obec	20
2.1 Postavení obce.....	20
2.2 Orgány obce a jejich kompetence	21
2.2.1 Zastupitelstvo obce	21
2.2.2 Rada obce.....	22
2.2.3 Starosta obce.....	22
2.2.4 Obecní úřad	23
2.3 Samostatná působnost.....	24
2.3.1 Obecně závazné vyhlášky	24
2.4 Přenesená působnost.....	25
3 Obec a územní plánování	28
3.1 Obec a nástroje územního plánování	29
3.1.1 Koncepční nástroje	29
3.1.2 Realizační nástroje.....	30
3.2 Územní plánování v samostatné a přenesené působnosti obce.....	31
3.3 Proces pořízení a vydání územního plánu.....	32

4 Ochrana jednotlivých složek životního prostředí a odpadové hospodářství z pohledu práva.....	35
4.1 Ochrana ovzduší	35
4.1.1 Ochrana ovzduší v přenesené působnosti obce	36
4.1.2 Ochrana ovzduší v samostatné působnosti obce.....	39
4.2 Ochrana vod	40
4.2.1 Ochrana vod v přenesené působnosti obce	41
4.2.2 Ochrana vod v samostatné působnosti obce	43
4.3 Ochrana přírody a krajiny	44
4.3.1 Ochrana přírody a krajiny v přenesené působnosti obce	44
4.3.2 Ochrana přírody a krajiny v samostatné působnosti obce.....	47
4.4 Ochrana půdy	47
4.4.1 Ochrana půdy v přenesené působnosti obce	48
4.4.2 Ochrana půdy v samostatné působnosti obce	50
4.5 Ochrana lesa	51
4.5.1 Ochrana lesa v přenesené působnosti obce	51
4.5.2 Ochrana lesa v samostatné působnosti obce	53
4.6 Odpadové hospodářství.....	53
4.6.1 Nakládání s odpadem v přenesené působnosti obce.....	54
4.6.2 Nakládání s odpadem v samostatné působnosti.....	56
Závěr	58
Seznam použité literatury	61

Úvod

Životní prostředí je v posledních letech velmi často skloňovaným pojmem, který nabírá na vážnosti. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí v platném znění definuje tento pojem jako vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje.¹ Z této definice jasně plyne, že životní prostředí významně ovlivňuje zdraví člověka a závisí na něm existence lidstva. Ochrana životního prostředí by proto měla být v zájmu nejen každého jedince, ale i obce, státu či jakéhokoliv společenství.

Měřítka některých environmentálních problémů nabývají globálních rozměrů a je zcela nutné tyto problémy řešit na mezinárodní úrovni. Existují však také problémy, které lze řešit na úrovni místní. A právě z dané problematiky vzešlo zaměření mé práce, která se bude soustředit na zhodnocení role obce, jakožto subjektu podílejícím se na ochraně životního prostředí. Hlavním cílem práce bude prostudovat právní normy vztahující se k ochraně složek životního prostředí a také k odpadovému hospodářství se zaměřením na pravomoci obce v přenesené a samostatné působnosti.

V první kapitole mé práce se budu zabývat ústavním zakotvením ochrany životního prostředí. Především zmíním úpravu v Ústavě České republiky a v Listině základních práv a svobod. Dále zmíním stát jako subjekt, který se podílí na ochraně životního prostředí. V jednotlivých podkapitolách uvedu orgány státu a k nim definuji úrovně, na kterých se dané orgány problematikou životního prostředí zabývají. Neopomenu ani Místní Agendu 21, která se zaměřuje na oblast udržitelného rozvoje v místní i regionální úrovni. Druhá kapitola práce bude věnována územně samosprávnému celku základního stupně neboli obci. Popíši zde postavení obce v České republice a blíže se zaměřím na její samostatnou a přenesenou působnost. Nebudou opomenuty ani orgány obce a jejich kompetence ve spojitosti s ochranou životního prostředí. Třetí kapitola bude věnována územnímu plánování ve spojitosti s činností obce, neboť se jedná o způsob, jakým může obec chránit a rozvíjet přírodní, kulturní a civilizační hodnoty jejího území.²

¹ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí pro bakaláře: [bakalářský studijní program]*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5556-8. s. 8

² Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §18 odst. 4

V souvislosti s územním plánováním nastíním strukturu jeho nástrojů a uvedu, jakou roli obec v jednotlivých nástrojích sehrává. Poté podrobně popíši proces pořízení a vydání územního plánu, jakožto jednoho z nejzásadnějších koncepčních nástrojů pro obec. V hlavní části mé práce, kterou je kapitola číslo čtyři, se budu zabývat obcí v přenesené a samostatné působnosti při ochraně jednotlivých složek životního prostředí a její činností při nakládání s odpady. Jednotlivé podkapitoly budou obsahovat podrobnější popis ochrany složek životního prostředí. První zkoumanou složkou bude ovzduší, neboť jeho narušení má významný vliv na globální ekologické problémy. Následně zhodnotím, jaké kompetence má obec v ochraně vod, jelikož právě voda patří bezpodmínečně ke složkám nezbytným k existenci života na Zemi. Stejným způsobem se pak postupně zaměřím na další složky, kterými jsou příroda, krajina, půda a les. Poslední část kapitoly bude věnována odpadovému hospodářství. Obci jakožto původci odpadu, zákon uděluje povinnosti spojené s tímto statutem. K prostudování celé problematiky mi budou sloužit složkové zákony, které jsou vydány k jednotlivým složkám životního prostředí a zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, který se vztahuje k odpadovému hospodářství.

1 Ochrana životního prostředí

Životní prostředí spadá do chráněných zájmů České republiky. Právo se tudíž stalo během uplynulých desetiletí nezbytným a nezastupitelným nástrojem v ochraně životního prostředí. Nutno však upozornit, že není jediným nástrojem, neboť zde máme spousty jiných nástrojů z různých oblastí. Například oblast vzdělávací, která je důležitá pro osvětu a celkové pochopení principu přírody. Dále také oblast technická a vědecká, které se neustále rozvíjejí a tím napomáhají k vyvinutí šetrnějších materiálů k životnímu prostředí. Oblast ekonomická má zase například vliv na množství investovaných finančních prostředků do ochrany životního prostředí. Důležitá je v neposlední řadě také oblast politická, kdy správné určení cílů a směřování politiky v oblasti životního prostředí může být velmi významný nástroj při jeho ochraně. Nutné je zmínit, že všechny tyto oblasti se navzájem ovlivňují a mají mezi sebou souvislosti, přičemž právo jakožto nástroj ochrany životního prostředí se snaží zastřešit a ochránit ty nejdůležitější hodnoty těchto oblastí, k dosažení optimální hladiny udržitelného rozvoje a optimálního stavu životního prostředí.

Zákon o životním prostředí v §2 vymezuje základní složky, které životní prostředí utvářejí. Patří tam především ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.³ Zde je důležité si uvědomit, že právo zasahuje do oblasti, která podléhá působení přírodních, fyzikálních a chemických zákonů a zákonitostí. Je tedy nezbytně nutné, aby z nich vycházela většina opatření. Právo jim dává pouze svou zvláštní formu právně vynutitelného příkazu, zákazu, limitu či jiného podobného pravidla chování.⁴

Právní řád České republiky, který je hierarchicky uspořádán, si lze vyložit, jako pomyslnou pyramidu. Vrchol této pyramidy tvoří ústavní pořádek České republiky. Nejvyšší právním pramenem je ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Dále pak pramen ústavního práva č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Oba tyto ústavní prameny nám tvoří stěžejní zakotvení pro ochranu

³ Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí §2

⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 27

životního prostředí v České republice. Ústava má také význam ve spojitosti s existencí a činností obce, neboť v hlavě 7. se věnuje územní samosprávě.

1.1 Ústavní základy ochrany životního prostředí

Téma životního prostředí je v našem nejvyšším právním prameni nepřímo zmíněno hned v preambuli. Ta hovoří o odhodlání občanů České republiky společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství.⁵

Další část Ústavy České republiky, která obsahuje spojitost s životním prostředím je článek 7. Ten stanovuje, že stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a o ochranu přírodního bohatství.⁶ Tato státní povinnost je uskutečňována za pomoci zákonů a jiných předpisů. Podrobný obsah pak najdeme v podústavních předpisech práva životního prostředí. V souvislosti s článkem 7 je nutné také zmínit slovní spojení „přírodní zdroj“ jež nelze chápat pouze jako nerostné bohatství, ale je potřeba se na tento pojem dívat v širším smyslu.⁷

Důležitou roli pro aplikaci obsahu přímo vykonatelných mezinárodních úmluv zde hraje článek 10, dle kterého vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu.⁸ Může však nastat situace, kdy mezinárodní smlouva stanoví něco jiného než zákon. V takovém případě má mezinárodní smlouva aplikační přednost a upřednostní se před zákonem.⁹ Mezinárodní smlouvy zde zmiňují především proto, že celá řada environmentální oblasti je smlouvami upravena. Málo z nich je však přímo aplikovatelných.

Další součástí českého ústavního pořádku je Listina základních práv a svobod, která ochraně životního prostředí věnuje větší pozornost, než je tomu u Ústavy. V širší perspektivě můžeme zmínit článek 11, který se věnuje vlastnickému právu. V odstavci číslo tři tohoto článku je napsáno, že vlastnictví zavazuje a nesmí být

⁵ Preambule ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Čl. 7 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁷ TUHÁČEK, Miloš a JELÍNKOVÁ, Jitka. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 17

⁸ Čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁹ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí pro bakaláře: [bakalářský studijní program]*.

Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5556-8. s. 45

zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.¹⁰

Pozornost zaměřím na článek 35 nacházející se ve čtvrté hlavě Listiny. Obsahuje tři odstavce, které se plně věnují ochraně životního prostředí. První odstavec zakotvuje právo každého na příznivé životní prostředí. Druhý stanovuje právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Podle třetího odstavce nesmí nikdo, pokud vykonává svá práva, ohrožovat ani žádným jiným způsobem poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou konkrétními zákony.¹¹ Ve spojitosti s pojmem „příznivé životní prostředí“ nastává otázka, jak lze takové prostředí definovat. Na tuto otázku lze nalézt odpověď v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Jedná se o takové prostředí, ve kterém nebude docházet k překračování hodnot stanovené míry přípustného znečištění. Konkrétní stanovené mezní hodnoty pak určují zvláštní přepisy.¹² Pokud se chce někdo domáhat práv uvedených v článku 35, tak je to možné pouze v mezích zákona, který dané ustanovení provádí.¹³

Nutné je také zdůraznit usnesení Ústavního soudu I. ÚS 282/97 ze dne 06. 01. 1998, které vyjadřuje, že čl. 35 Listiny základních práv a svobod nelze vztahovat na osoby právnické. Odůvodněním bylo, že práva vztahující se k životnímu prostředí přísluší pouze osobám fyzickým, jelikož se jedná o biologické organismy, které podléhají eventuálním negativním vlivům životního prostředí.¹⁴ Tento způsob výkladu byl následován ostatními českými soudy, a byl změněn až v polovině roku 2014. Za průlomový milník lze označit nález Ústavního soudu I. ÚS 59/14 ze dne 30. 5. 2014. Ten v bodě 16 uvádí, že práva zakotveného v článku 35 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, se lze domáhat i prostřednictvím spolku. Následující bod 37 definuje, že pokud se fyzické osoby sdruží do spolku, který má ve stanovách ochranu přírody a krajiny, je možné právo na příznivé životní prostředí

¹⁰ Čl. 11 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

¹¹ Čl. 35 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

¹² Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí §12

¹³ Čl. 41 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

¹⁴ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí pro bakaláře: [bakalářský studijní program]*.

Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5556-8. s. 46

realizovat skrze něj.¹⁵ Díky tomu je usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 1. 1998 sp. zn. I. ÚS 282/97 překonáno a lze jej považovat za minulost.

1.2 Stát jako subjekt zajišťující ochranu životního prostředí

Stát z hlediska vymezení státní moci disponuje mocí zákonodárnou, soudní a výkonnou. Pomocí těchto tří mocí se stát podílí na ochraně životního prostředí. Hlavním orgánem moci zákonodárné je Parlament ČR, jehož základní pravomocí je schvalování a přijímání zákonů, které například zakotvují chování subjektů a limity pro využívání přírodních zdrojů. Tyto zákony jsou následně závazné pro všechny fyzické a právnické osoby na území státu a pro všechny státní orgány. V případě podezření, že došlo k porušení práva, rozhodují o výsledném verdiktu nezávislé orgány, které jsou specializované na projednávání sporů o právo, tedy soudy. Zejména pak v rámci správního soudnictví jsou to správní soudy a Nejvyšší správní soud z hlediska přezkumu správních rozhodnutí, nebo také Ústavní soud, který garantuje dodržování ústavních práv a svobod.¹⁶ Jako poslední zde máme moc výkonnou a ve spojitosti s ní je potřeba zmínit veřejnou správu. Dle jejího negativního vymezení, které veřejnou správu označuje za činnost, která není činností zákonodárnou a ani činností soudní, lze usoudit, že spadá do činnosti výkonné. Vymezení veřejné správy můžeme pojmut a uchopit z různých pohledů. Veřejnou správu lze vymezit z materiálního pohledu, kdy je nutné ji vnímat jako jednotlivé druhy správních činností a v takovém případě označuje samotný výkon správy. Dále ji lze vymezit z hlediska institucionálního neboli formálního. V takovém pojetí se klade důraz především na subjekty a instituce, které veřejnou správu vykonávají a realizují její úkoly.¹⁷ Nyní, po objasnění pojmu veřejné správy lze přejít k jejímu dělení. Veřejná správa je rozdělena na státní správu a samosprávu. Státní správu vykonává stát prostřednictvím vlády, ministerstev a jiných ústředních správních úřadů. Další pojmy, které zmíním, jsou specializované orgány jako např. státní inspekce, policie, finanční úřady, celní úřady a katastrální úřady. Samosprávu pak vykonávají v rámci samostatné působnosti veřejnoprávní

¹⁵ Nález Ústavního soudu I. ÚS 59/14 ze dne 30. 5. 2014.

¹⁶ JANČÁŘOVÁ, Ilona. Právo životního prostředí pro bakaláře: [bakalářský studijní program]. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5556-8. s. 34

¹⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. Správní právo hmotné: Obecná část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-353-7. s13, 14

korporace, které nemají primárně přímou spojitost se státem. Jedná se o obce a kraje vykonávající samosprávu územní a dále například profesní komory, které spadají do samosprávy zájmové. Obce a kraje jsou však pověřovány také výkonem státní správy v přenesené působnosti. Tento výkon orgánů obcí a krajů nese zásadní význam pro praktickou ochranu životního prostředí v území.¹⁸

1.2.1 Ústřední orgány státu

Jako první orgán státní správy vykonávající činnost na úseku ochrany životního prostředí, který zde zmíním, je vláda. Její postavení je definováno jakožto vrcholný orgán moci výkonné ve státě. Schvaluje koncepční dokumenty a státní politiky na jednotlivých úsecích. Za důležité považuji také zmínit státní politiku ochrany životního prostředí (SPŽP). Nynější SPŽP byla schválena vládou ČR dne 11. 1. 2021. Tento dokument formuluje cíle v oblasti ochrany životního prostředí v ČR, zastřešuje problematiku životního prostředí v celém jejím rozsahu a stanovuje strategické směřování do roku 2030 s výhledem do roku 2050. Mezi strategické a specifické cíle SPŽP 2030 patří především oblast vody, kde je důležité, aby byla zajištěna její dostupnost a zlepšení její jakosti. Případně také snížení znečišťujících látek v ovzduší a v neposlední řadě mezi strategické a specifické cíle patří snížení hlukové zátěže a světelného znečištění.¹⁹ Vláda také schvaluje státní energetickou politiku, státní surovinovou politiku, státní dopravní politiku a státní průmyslovou politiku. Dále každoročně projednává a schvaluje zprávu o stavu životního prostředí České republiky, kterou poté předloží k projednání Parlamentu. Vedle vlády působí její stálý poradní, iniciační a koordinační orgán, který se nazývá Rada vlády pro udržitelný rozvoj. Hlavními úkoly tohoto orgánu je nacházet shodu mezi dlouhodobými prioritami a vyhodnocovat klíčové trendy v udržitelném rozvoji na národní i globální úrovni. Rada pro udržitelný rozvoj je složená ze zástupců ministerstev, Úřadu vlády, Parlamentu ČR, sociálních partnerů a nestátních neziskových organizací a akademické obce. Jednání Rady se koná alespoň jednou ročně a v mezidobí může řešit naléhavé úkoly Řídící výbor

¹⁸ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 49

¹⁹ Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021. ISBN 978-80-7212-648-4.

Rady. Do Rady může být nominováno až pět osob ad personam. V současné době má Rada 39 členů.²⁰

Jako další důležité státní orgány výkonné moci zde uvedu konkrétní ministerstva, která souvisejí s problematikou životního prostředí. Nelze začít s jiným ministerstvem nežli s Ministerstvem životního prostředí. Na první pohled by se mohlo zdát, že jsou pod tímto ústředním orgánem centralizovány veškeré kompetence a pravomoci na úseku ochrany životního prostředí. Není tomu tak, neboť jsou zde i jiná ministerstva, která zaštiťují úseky v oblasti životního prostředí.

Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy pro:

- ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod (je zde dělená kompetence s Ministerstvem zemědělství),
- ochranu ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,
- ochranu zemědělského půdního fondu,
- výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou,
- odpadové hospodářství,
- posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice, myslivosti, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích, státní ekologickou politiku.²¹

Toto ministerstvo bylo zřízeno roku 1990 a je orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí. Pokud se budeme bavit o jeho působnosti a pravomocích, musíme zmínit zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných

²⁰ Rada vlády pro udržitelný rozvoj [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2020
Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/rada_vlady_pro_udrzitelny_rozvoj

²¹ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 50

ústředních orgánů státní správy České republiky, kterým se určují jednotlivé ústřední orgány, a také upravuje jejich působnost.²² Ministerstvu náleží role legislativní, při které připravuje návrhy zákonů, které jsou po schválení vládou předkládány do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, příprava návrhů nařízení vlády v oblasti působnosti MŽP, vydávání vyhlášek k provedení zákonů v oblasti životního prostředí. Dále pak jsou to role koncepční, koordinační, metodická, dozorová, ale i výkon státní správy. Ministerstvo životního prostředí provádí také zabezpečení a řízení jednotného informačního systému o životním prostředí, do kterého spadá i plošný monitoring celého území ČR. Důležitou součástí MŽP jsou odbory výkonu státní správy. Těchto odborů je celkem devět a některé z nich vykonávají působnost na území dvou krajů.²³

Následujícím ministerstvem, které má kompetence v oblasti životního prostředí je Ministerstvo zemědělství, které je ústředním orgánem státní správy pro:

- vodní hospodářství,
- zemědělství (včetně ekologického zemědělství, avšak mimo ochranu zemědělského půdního fondu),
- lesy, rybníky a myslivost mimo území národních parků.

Ministerstvo zemědělství především řídí Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci, Státní veterinární správu, Státní rostlinolékařskou správu a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.²⁴

Další ministerstva, která se podílejí, na oblasti životního prostředí, jsou například Ministerstvo pro místní rozvoj, které je ústředním orgánem státní správy mimo jiné i pro územní plánování a stavební řízení. Ministerstvo zdravotnictví, které pokrývá problematiku hygienickou a ochranu veřejného zdraví. Ministerstvo průmyslu a obchodu zabývající se využíváním nerostného bohatství a těžbou. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pokrývající ekologickou výchovu, osvětu a vzdělání. Dále Ministerstvo kultury provádějící památkovou péči a také

²² DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 63

²³ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 51

²⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 64

Ministerstvo financí, které má na starosti orgány celní správy kontrolující pohyb odpadů a nebezpečných chemických látek přes státní hranice tak i uvnitř státu.²⁵

1.2.2 Krajská a obecní úroveň

Místní a regionální orgány veřejné správy sehrávají v ochraně životního prostředí velmi důležitou úlohu. Jedná se o elementární rozhodovací působiště, neboť v rámci principu subsidiarity je potřeba řešit a rozhodovat o jednotlivých otázkách, co nejbližše občanům a místu, kterého se daná záležitost týká. Z toho můžeme odvodit, že největší podíl na výkonu státní správy v oblasti životního prostředí připadá právě na obce. Pokud nebudeme brát v potaz speciální působnost, tak další kompetence jsou v prvním stupni svěřeny krajům a převážně výjimečně ústředním orgánům státní správy.²⁶

Na ochraně životního prostředí se obce a kraje podílejí jak prostřednictvím samostatné působnosti, při které plní úkoly v oblasti samosprávy, tak výkonem státní správy v přenesené působnosti. Pokud se budeme bavit o výkonu státní správy na místní úrovni, vykonávají ji orgány obce. Naopak u pojmu „regionální úroveň“ je myšlen výkon orgánů kraje. Rozsáhlé kompetence v oblasti „environmentálního“ povolování v přenesené působnosti orgánů obcí a krajů na jednotlivých úsecích ochrany životního prostředí stanoví příslušné zákony, které se vztahují k jednotlivým složkám ochrany životního prostředí. Mezi takové kompetence lze zařadit například vydávání samostatných rozhodnutí, závazných stanovisek nebo vyjádření, ale i povinnosti v oblasti kontroly, vynucování, monitoringu, plnění odborných úkolů, evidenčních činností, výchovy a osvěty.²⁷

Kraj může na základě zákona a v jeho mezích vydávat v přenesené působnosti přepisy, které se nazývají nařízení kraje.²⁸ Pokud bychom takové nařízení směřovali k oblasti ochrany životního prostředí, může takové nařízení zřízovat na základě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny přírodní park, přírodní

²⁵ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 65

²⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 7

²⁷ TUHÁČEK, Miloš a Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 53

²⁸ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích §7

rezervaci nebo přírodní památku.²⁹ Stanovuje-li to zákon, tak kraj může v samostatné působnosti ukládat povinnosti fyzickým a právnickým osobám prostřednictvím obecně závazné vyhlášky kraje.³⁰ Dále pak kraje v samostatné působnosti například zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a podporují rozvoj environmentálního poradenství.³¹ Na samostatnou a přenesenou působnost obce bude zaměřena následující kapitola, ve které tuhle problematiku blíže specifikuji.

1.2.3 Specializované orgány

V předchozí části téhle kapitoly jsem se věnoval obecným orgánům v ochraně životního prostředí. Nyní bych chtěl pozornost zaměřit na orgány specializované, které vznikly kvůli rozmanitosti práva životního prostředí a potřeby odlišného přístupu v řešení jednotlivých problémů. Tyto specializované orgány působí jak na úrovni ústřední, tak na úrovni regionální.³²

Prvním specializovaným významným orgánem ochrany životního prostředí je Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP). Jedná se o odborný orgán, který je pověřen dozorem nad respektováním právních předpisů v oblasti životního prostředí. Dohlíží rovněž na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Podle věcné působnosti se ČIŽP dělí na pět odborných složek. Patří do nich ochrana přírody, ochrana ovzduší, odpadové hospodářství, ochrana lesa a ochrana vod. V uvedených oblastech vykonává především činnost kontrolní, dále pak činnost nápravnou a také činnost sankční.³³

Další dva specializované orgány státní správy jsou Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR). Tato agentura vykonává státní správu v ochraně přírody a krajiny na území chráněných krajinných oblastí v rozsahu působnosti pověřených obecních úřadů, obecních úřadů obce s rozšířenou působností a krajských úřadů. To stejné vykonává Správa národních parků, jen s

²⁹ TUHÁČEK, Miloš a Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 53

³⁰ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích §6

³¹ TUHÁČEK, Miloš a Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 53

³² DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí, s. 68

³³ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 55

tím rozdílem, že tuto činnost vykonává na území národních parků a jejich ochranných pásem.³⁴

Svoji roli mezi specializovanými orgány zastává také působnost Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Zmíněný úřad vykonává státní dozor nad jadernou bezpečností, jadernými položkami, fyzickou ochranou, radiační ochranou, havarijní připraveností a technickou bezpečností vybraných zařízení.³⁵

Zájmu ochrany životního prostředí se také úzce dotýká činnost Českého báňského úřadu a obvodních báňských úřadů. Tyto úřady provádějí dozor nad hornickou činností a nad činností prováděnou hornickým způsobem. Dále pak dozorují nad nakládáním s těžebním odpadem, zajišťováním bezpečného stavu podzemních objektů a požární ochranou v podzemí.³⁶

1.2.4 Veřejné stráže

V ochraně životního prostředí hrají důležitou roli veřejné stráže. Jde o fyzické osoby vykonávající působnost v oblasti veřejné správy. Jmenovitě jsou jimi stráž ochrany přírody, lesní stráž, myslivecká stráž a rybářská stráž. Společné pro tyto stráže je, že jsou podle §127 odst. 2 písm. i) zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, úřední osobou.³⁷ Jako náplň činnosti stráží je především kontrolovat dodržování příslušných předpisů v oblasti jejich působnosti. Dále pak vykonávají činnost informační, výchovnou a odbornou. Mezi jejich pravomoci spadá například zjišťování totožností osob, které porušují předpisy. Dále také ukládat a vybírat blokové pokuty, vstupovat na cizí pozemky, zadržet k zajištění totožnosti osobu, či požadovat součinnost nebo pomoc orgánů Policie České republiky.³⁸

³⁴ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 125

³⁵ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 54

³⁶ Státní báňská správa - Působnost. Státní báňská správa České republiky [online]. Praha: Český báňský úřad, 2019. Dostupné z: <http://www.cbusbs.cz/cs/h-ouradu>

³⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona. Právo životního prostředí: obecná část. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8366-0.

³⁸ TUHÁČEK, Miloš a JLÍNKOVÁ, Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 56

1.3 Místní agenda 21

V roce 1992 se v Rio de Janeiru konal Summit Země, kde se sešli zástupci 170 zemí světa a nechybělo zde i tehdejší Československo. Dohodli se na systematickém směřování k udržitelnému rozvoji v podobě přijetí dokumentu Agenda 21, kterým formulovali jednotlivé kroky v různých oblastech. Místní Agenda 21 (MA21) stanovuje konkrétní kroky k udržitelnému rozvoji. Jedná se o nástroj ke zlepšování kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství, s cílem podpořit systematický postup k udržitelnému rozvoji na místní či regionální úrovni. Je nutné zdůraznit, že MA21 usiluje o dlouhodobé zajištění transparentní veřejné správy na místní úrovni v oblasti ochrany životního prostředí. Je zde spolupráce s širokou veřejností, neziskovými organizacemi a spolky, podnikateli, provozovateli služeb, nebo třeba školskými zařízeními. Od roku 2003 zde máme pracovní skupinu pro MA21 v koordinaci s Ministerstvem životního prostředí, která se stala pracovním orgánem Rady vlády pro udržitelný rozvoj. Veškeré informace o realizaci MA21 v ČR jsou dostupné v informačním systému MA21, který provozuje z pověření Ministerstva životního prostředí CENIA. Tento informační systém dále poskytuje Pracovní skupině i realizátorům MA21 nástroj pro řízení procesu naplňování kritérií MA21 dle stanovených pravidel.³⁹

1.3.1 Organizace místní agendy 21

Místní Agenda 21 zahrnuje rozdělení realizátorů (obce a regiony) do čtyř kategorií. Začíná se vždy v nejnižší kategorii, kterou značí písmeno D. V této kategorii mohou realizátoři vykázat jakoukoliv akci, na níž byla veřejnost aktivně zapojena do procesu plánování. Tomu samozřejmě předchází nastavení organizačního zázemí v úřadě, příprava Plánu zlepšování, systém hodnocení svého postupu a realizace propagačních aktivit k udržitelnému rozvoji směrem k občanům. V následující kategorii C, realizátoři prokazují zvládnutí pokročilých metod participace, tedy schopnost zapojit veřejnost do všech fází rozhodovacího procesu. V obcích a městech si pod pokročilými metodami participace můžeme představit podílení při přípravě strategických a koncepčních dokumentů, např.

³⁹ Místní Agenda 21 [online]. Praha: CENIA, česká informační agentura životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: <https://www.cenia.cz/spolecenska-odpovednost/ma21/>

aktualizacích územních plánů. Dále pak rozvinou osvětové a vzdělávací aktivity k udržitelnému rozvoji a nastaví systém financování aktivit v rámci MA21. Nejvyššími kategoriemi jsou kategorie A a kategorie B. Zde se zvládnutí procesu participace hodnotí už ve všech tematických oblastech činnosti úřadů.⁴⁰ Audity udržitelného rozvoje zde procházejí hodnocením ze strany nezávislých expertů, kteří poskytují jednotlivým realizátorům nejen posouzení stávajícího stavu, ale především doporučení k dalšímu postupu směrem k udržitelnému rozvoji. V těchto dvou nejvyšších kategoriích navíc obce a města ustanovují Strategické týmy, nebo jiná oficiální uskupení (komise nebo výbory), jejichž úkolem je sledování stavu udržitelného rozvoje. Prvotním činem při zavádění MA21 je přijetí Deklarace MA21 zastupitelstvem obce. Jedná se o zavázání k naplňování principů udržitelného rozvoje a využití místní Agendy 21 jako nástroje pro praktické uplatnění těchto zásad při řízení rozvoje území. Jako druhý krok, je potřeba určit jasnou politickou odpovědnost a vytvořit v úřadě odpovídající organizační zázemí. Na úrovni vedení obce je zastupitelstvem stanoven Politik MA21, který je politickým garantem MA21 v místě. Jeho funkce je však omezena délkou jeho mandátu a je potřeba po každých volbách do místních zastupitelstev Politika MA21 znovu jmenovat. Je velmi časté, že Politikem MA21 je starosta, místostarosta nebo radní. O praktickou realizaci konkrétních aktivit se stará Koordinátor MA21. Převážně se jedná o zaměstnance úřadu, jež byl pověřen koordinací MA21. Nelze však Koordinátora a Politika MA21 soustředit do jedné osoby (výjimkou jsou malé obce). Měli by být fungujícím týmem, který je podporován neformální Pracovní skupinou MA21. Každoročním společným výstupem města je pak Hodnotící zpráva za uplynulý rok a Plán zlepšování na rok nadcházející. Toto zpracování umožní vyhodnotit proběhlé aktivity a efektivitu dosavadního postupu.⁴¹

⁴⁰ O místní Agendě 21 - úvod [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí (CENIA), 2017 [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz/cs-cz/oma21.aspx>

⁴¹ Organizační zázemí a institucionální nastavení MA21 [online]. Praha: Česká informační agentura životního prostředí (CENIA), 2017 [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz/cs-cz/oma21/organiza%c4%8dn%c3%adz%c3%a1zem%c3%ad.aspx>

2 Obec

V následující kapitole se budu zabývat základním stupněm územní samosprávy neboli obcí. Jedná se o společenství občanů, tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Každá obec je charakterizována základními prvky, mezi které lze zařadit občany, území a působnost. Za občana obce lze označit fyzickou osobu, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Zákon o obcích uznává občanům obce určitá práva, kterých občan po dovršení věku 18 let nabývá. Tyto práva s výjimkou volit a být volen do zastupitelstva obce má i vlastník nemovitosti na území obce.⁴² Obci uděluje zákon nezávislé kompetence, pravomoci a dle zákona je také vybavena vlastní odpovědností.

2.1 Postavení obce

Nejprve zmíním právní rámec, ze kterého postavení obce vychází. Jedná se především o Ústavu České republiky, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, a Evropskou chartu místní samosprávy, která byla ratifikována roku 1998.

Postavení obce jakožto územního samosprávného celku zaručuje Ústava ČR článkem 8. V hlavě sedmé je pak několik článků, počínaje článkem 99 a končíc článkem 105, věnovaných územní samosprávě. Tyto články nám stanovují základní právní zakotvení obcí. Obec je veřejnoprávní korporace, která může mít vlastní majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu. Díky tomu obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá. Hlavním orgánem, který obec samostatně spravuje, je pak zastupitelstvo, jehož působnost, může být stanovena jen zákonem. Nevyžaduje-li to ochrana zákona, stát nemůže zasahovat do činnosti územních samosprávných celků.⁴³

Forma a uspořádání samosprávy splňuje i nároky a záměry Evropské charty územní samosprávy. Ta zdůrazňuje dvě základní výchozí tvrzení. První tvrzení označuje místní společenství jako jeden z hlavních základů demokratického systému. Druhé tvrzení pak označuje právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí, jako jeden z demokratických principů, který je uznáván všemi

⁴² Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §1, §16

⁴³ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

členskými státy Rady Evropy. Tyto státy, včetně České republiky, vycházejí z toho, že právě na místní úrovni může být toto právo nejnázve vykonáváno a místní orgány mohou zajistit efektivní správu, která bude nejbliže občanům, viz Článek 4 odst. 3.⁴⁴

2.2 Orgány obce a jejich kompetence

Fungování obce je především zajištěno jejími orgány. Tyto orgány jednají jménem dané obce a projevují tak její vůli. Právní subjektivitou však nedisponují, tu má pouze obec, jakož to veřejnoprávní korporace. Orgány obce, které jsou vymezeny v §5 odst. 1 zákona o obcích, se starají o realizaci samostatné působnosti a přenesené působnosti.⁴⁵ Rád bych dále zmínil, že výčet orgánů, který následně uvedu, je taxativní. Z toho tedy plyne, že obec nemůže mít žádný další jiný orgán, než ty které jsou v zákoně uvedeny. Může však mít orgánů méně, přičemž minimálním počtem jsou orgány tři a ty jsou určeny. Jedná se o zastupitelstvo obce, starostu a obecní úřad.

2.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo lze označit za nejvyšší orgán obce, neboť rozhoduje o nejdůležitějších otázkách týkajících se obce. Skládá se ze členů zastupitelstva, kteří jsou voleni v obecných, přímých, tajných a rovných volbách. Princip voleb do zastupitelstva je poměrným zastoupením na čtyřleté funkční období. Počet členů se pak odvíjí od počtu obyvatel v dané obci. Zasedání členů zastupitelstva se koná na územním obvodu obce, minimálně jednou za 3 měsíce. Pokud se nejedná o zasedání veřejné, které je přístupné veřejnosti, nemůže zastupitelstvo vykonávat zákonem svěřenou působnost. Důležité je také zmínit, jaké pravomoci zastupitelstvo obce má. Odpověď lze nalézt v obecním řízení, kde je výslovně uvedeno, že zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Dále zastupitelstvo rozhoduje o záležitostech, které do samostatné působnosti obce svěří speciální zákon.⁴⁶ Takovým zákonem je například zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, který stanoví, že zastupitelstvo obce v samostatné působnosti rozhoduje o pořízení územního plánu a

⁴⁴ Sdělení č. 181/1999 Sb. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy

⁴⁵ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. s. 78

⁴⁶ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. s. 93

regulačního plánu.⁴⁷ Zastupitelstvo si však může vyhradit možnost rozhodovat i o dalších záležitostech, které nejsou přímo v obecním zřízení nebo v jiném zákoně svěřeny k rozhodování zastupitelstvu. Musejí se však ale týkat samostatné působnosti a nesmí se jednat o pravomoc vyhrazenou radě obce. Mezi další pravomoci obecního zastupitelstva můžeme zahrnout zřizování výborů, jako například zřízení výboru pro životní prostředí.

2.2.2 Rada obce

Radu obce můžeme označit za výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti. V její kompetenci je především rozhodování v záležitostech, které se týkají každodenního chodu obce. Praxi často bývá pravidlem, že rada obce projednává také záležitosti, o kterých podle zákona rozhoduje zastupitelstvo obce. Rada následně předloží zastupitelstvu své doporučení k dané otázce či problematice, zda danou záležitost schválit či neschválit.⁴⁸

Zákon stanovuje minimální a maximální počet členů rady obce. Ten musí být vždy lichý a spodní hranici tvoří 5 členů. Maximální hranice je stanovena na nejvýše 11 členů. Rada obce se však nevolí, pokud zastupitelstvo obce nedosahuje alespoň 15 členů. V takové situaci její pravomoc vykonává starosta obce. Je zde však pár výjimek, kdy pravomoc nevykonává starosta, ale přímo zastupitelstvo obce. Například se to týká vydávání nařízení obce. Schůze rady obce se konají podle potřeby a jsou v zásadě neveřejné. Během výkonu svých kompetencí zabezpečuje rozhodování v ostatních záležitostech patřících do samostatné působnosti obce, v případě, že nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo.⁴⁹

2.2.3 Starosta obce

Starostou obce se rozumí orgán, který obec zastupuje především navenek. To znamená, že v oblasti výkonu své funkce zpravidla nemůže za obec jednat pouze podle svého vlastního uvážení. K většině právních kroků, které se chystá učinit, potřebuje předchozí souhlas rady obce nebo zastupitelstva obce. V rámci zákona o obcích je stanoveno, jaké jsou podmínky pro zvolení do funkce starosty obce.

⁴⁷ Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon §6 odst. 5 a)

⁴⁸ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. s. 100

⁴⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §102 odst. 3

Jedná se především o volbu ze strany zastupitelstva, přičemž se musí shodnout nadpoloviční většina členů. Sám starosta však musí být členem zastupitelstva dané obce a splňovat podmínku práva být volen podle §5 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí. Dále pak musí být dotyčný kandidát občanem České republiky, jinak nelze do funkce daného jedinice zvolit.

Mezi základní úkoly starosty obce stanovené zákonem patří například odpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečování výkonu přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu, dále pak rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce a odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Pokud však starosta obce nemůže plnit své povinnosti či úkoly z důvodu své nepřítomnosti, nebo nevykonává svoji funkci, je zastupován místostarostou obce. Ten odpovědnost za jeho úkoly převezme a náležitě jej zastoupí.

2.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad je orgánem obce, který v návaznosti na rozhodování samosprávných orgánů obce, realizuje jejich rozhodnutí a plní úkoly, které jsou obecnímu úřadu v rámci samosprávy uloženy.⁵⁰ Nutno podotknout, že se jedná o naprosto potřebný orgán pro náležité zajištění činnosti obce. Zákon o obcích vymezuje funkce a pozice, ze kterých se obecní úřad skládá. Máme zde uvedeného starostu obce, místostarostu obce, tajemníka obecního úřadu (pouze tehdy, pokud je funkce zřízena) a dále pak zaměstnance obecního úřadu.⁵¹

Obecní úřad působí jak v oblasti samostatné působnosti, tak v působnosti přenesené. U samostatné působnosti plní převážně úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti a může rozhodovat v případech, které stanoví zákon o obcích nebo zvláštní zákon, kterým může být § 22 odst. 7 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění zákona č. 477/2008 Sb.⁵²

⁵⁰ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. s. 114

⁵¹ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §109 odst. 1

⁵² Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §109 odst. 3

2.3 Samostatná působnost

Vymezení samostatné působnosti obce opět lze nalézt v zákoně č. 128/2000 Sb. o obcích. V něm je uvedeno, že obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a zajišťuje ochranu veřejného zájmu, při plnění svých úkolů.⁵³ Do samostatné působnosti obce patří především záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, ale pouze však v těch případech, kdy nejsou zákonem svěřeny vyšším samosprávným celkům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a následně záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon.⁵⁴ Obec ve své samostatné působnosti pečuje o všestranný rozvoj jejího území, kde důležitou roli hraje vydávání územního plánu. Stará se o potřeby vlastních občanů, kdy zákon konkrétně jmenuje uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy, potřeby informací, výchovy, vzdělávání a celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.⁵⁵ Mezi oblasti spadající do samostatné působnosti obce lze zařadit záležitosti existence obce a jejích územních změn, vnitřní organizace obce, rozpočtové hospodaření, hospodaření s obecním majetkem, podnikatelské aktivity obce, zakládání a zřizování právnických osob a organizačních složek obce, zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, spolupráce obce s jinými subjekty a záležitosti v oblasti rozvoje obce. Zásadní význam pro udržitelný rozvoj má hospodaření obce. Pokud se hospodaření obce vede řádným způsobem, značí to ideální podmínky pro trvale udržitelný rozvoj. Důležitý je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, podle kterého je obec povinna vést účetnictví, které podává základní přehled o jejím hospodaření. Obec musí neustále sledovat včasné a řádné plnění závazků ze strany dlužníků a zajistit, aby nedošlo k promlčení či zániku z nich vyplývajících práv.⁵⁶

2.3.1 Obecně závazné vyhlášky

Vedle zřizování školských zařízení či obecní policie, zákon obcím svěřuje vydávání obecně závazných vyhlášek. Konkrétně tato pravomoc připadá

⁵³ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §2 odst. 2

⁵⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §35 odst. 1

⁵⁵ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §35 odst. 2

⁵⁶ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1. s. 64-65

obecnímu zastupitelstvu, které má pravomoc obecně závazné vyhlášky vydávat.⁵⁷ Jedná se o velmi významný bod v samostatné působnosti obce. Tyto vyhlášky mohou stanovit zákaz nebo omezit místa vykonávání činností, jež by mohla narušit veřejný pořádek v obci, či být v rozporu s ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku. Obec musí při vydávání obecně závazných vyhlášek dbát na zákon a řídit se podle něj. Potřeba je zdůraznit, že obecní vyhlášky mohou stanovit povinnosti jen v takovém rozsahu, v jakém je nutné chránit nějakou konkrétní hodnotu. Jako takovou hodnotu lze uvést například veřejnou zeleň. Při nařízení povinnosti nebo zákazu je nezbytně nutné, aby toto nařízení bylo co nejkonkrétnější a neupravovalo otázku, která již byla upravena zákonem. Zůstaneme-li u veřejné zeleně, tak zde máme desítky vyhlášek, které tuto problematiku upravují. Jejich cílem je zachování a zlepšování prostředí měst a obcí, především pak estetického vzhledu veřejně přístupných ploch zeleně, veřejných prostranství a zařízení. Proto je třeba při vydávání takové vyhlášky vzít v úvahu, že k otázce čistoty veřejných prostranství včetně veřejné zeleně a ochrany životního prostředí v obci se vztahuje několik právních předpisů. Mezi takové předpisy patří například zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči.⁵⁸ Dozor nad odporem obecně závazné vyhlášky a zákona, vykonává Ministerstvo vnitra. Dojde-li k takovému rozporu, vyzve Ministerstvo vnitra obec ke zjednání nápravy, která musí být učiněna do 60 dnů. Pokud tak nenastane, rozhodne Ministerstvo vnitra o pozastavení účinnosti této obecně závazné vyhlášky.⁵⁹

2.4 Přenesená působnost

Přenesenou působností, musíme chápat výkon státní správy, kterou stát přenesl na obce a jejíž rozsah vždy určují zákony. Jinak řečeno se jedná o nepřímé zajištění výkonu státní správy na základě zákonné delegace subjekty veřejné správy odlišné od státu.⁶⁰ S přenesenou působností se pak občan nejčastěji setká

⁵⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §84 odst. 2 h)

⁵⁸ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Občan, spolek, obec a úřad v ochraně životního prostředí*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0508-3. s. 37

⁵⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §123 odst. 1

⁶⁰ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: Obecná část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-353-7. s. 52

při územním nebo stavebním řízení nebo při jiných správních řízeních v ochraně přírody a krajiny.

Na úseku přenesené působnosti, je na místě zmínit vydávání nařízení obce, či též vydávání správních rozhodnutí, při kterých se obec řídí zákony a ostatními právními předpisy. Ústavním základem pro vydávání nařízení obce je čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR. Obsah tohoto odstavce značí, že orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zmocněny.⁶¹ Na rozdíl od obecně závazné vyhlášky, nařízení obce vydává rada obce. Výjimku zde však tvoří obec, kde starosta plní působnost rady obce. V takovém případě nařízení obce vydává zastupitelstvo obce.⁶²

Stát může na obec delegovat výkon státní správy v několika určitých mírách. Zákon o obcích proto rozlišuje několik typů obcí z hlediska rozsahu výkonu svěřené státní správy. V praxi je toto dělení často označováno jako tzv. „trojkové dělení obcí“.

1. **Obec prvního stupně**, tj. obec, která vykonává přenesenou působnost v základním rozsahu a pouze na svém území. Toto území obce je zde zároveň správním obvodem.
2. **Obec druhého stupně**, tj. obec s obecním úřadem s pověřenou působností. Jedná se o úřad, který vedle přenesené působnosti podle §61 odst. 1 písm. a) zákona o obcích vykonává navíc v rozsahu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Správní obvod tak přesahuje vlastní území obce.
3. **Obec třetího stupně**, tj. obec s obecním úřadem s rozšířenou působností. Jedná se o obecní úřad, který vedle přenesené působnosti podle §61 odst. 1 písm. a) zákona o obcích a vedle přenesené působnosti podle §64, vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou

⁶¹ Čl. 79 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁶² Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích §84 odst. 3

působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.⁶³

⁶³ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: Obecná část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-353-7. s. 53

3 Obec a územní plánování

Územní plánování je státem organizovaná činnost, která slouží k vytváření předpokladů pro výstavbu a udržitelný rozvoj území.⁶⁴ Tato činnost slouží k ochraně zemědělské půdy, cenných částí přírody a krajiny i hodnotných urbanizovaných prostředí. Mezi přední organizátory územního plánování patří stát, kraj a pro moji práci stěžejní, obec. Výsledkem jejich činnosti v oblasti územního plánování, jsou územní plány a další různé územně plánovací dokumentace, které se stávají vodítkem pro rozhodování o způsobu ochrany a využití celého území České republiky. Dále se tato dokumentace stává také předpokladem pro povolení stavebních, zemědělských, ekologických a dalších různých aktivit v území. Zúčastněné orgány podílející se na plánování rozvoje území, by měly zohlednit, ve všech krocích a záměrech, sladění tří prvků nebo také můžeme říci pilířů trvale udržitelného rozvoje. Mezi tyto pilíře patří rovina environmentální, sociální a ekonomická.⁶⁵ Z toho nám vyplývá, že územní plánování kontinuálně a všestranně řeší účelné využití území a také vytváří podmínky k zajištění permanentního souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, které berou zřetel na životní prostředí a ochranu jeho složek. Díky tomu můžeme územní plánování označit za jeden z nejdůležitějších nástrojů prevence v ochraně životního prostředí, ve kterém obce zastávají velmi důležitou roli. Ty především zajišťují rozvoj a ochranu hodnot jejich území, přičemž orgány kraje (nebo také Ministerstvo pro místní rozvoj, pokud se jedná o rozvoj území státu) mohou zasahovat do jejich činnosti pouze, jedná-li se o záležitosti nadmístního významu. Mezi hlavní povinnosti spadá především neustále sledování a vyhodnocování uplatnění územně plánovací dokumentace nebo pořízení její změny, pokud dojde ke změně podmínek, na základě kterých byla vydána. V oblasti územního plánování působí orgány obce jak v přenesené působnosti, tak v působnosti samostatné.⁶⁶

⁶⁴ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §18 odst. 1

⁶⁵ TUHÁČEK, Miloš a Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 244

⁶⁶ TUŠER, Jaroslav. Obec a územní plánování: postavení a činnost obcí v územním plánování. Vydání: čtvrté. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, odbor územního plánování, 2019. ISBN 978-80-87318-77-5. str. 5

3.1 Obec a nástroje územního plánování

Při realizaci územního plánování využíváme několika nástrojů. Tyto nástroje lze rozdělit do dvou kategorií. První kategorií jsou nástroje koncepční, do kterých spadají územně plánovací podklady, politika územního rozvoje a územně plánovací dokumentace. Druhou kategorií nazýváme nástroje realizační, které zahrnují regulační plány, územní rozhodnutí a územní opatření. Tyto nástroje je možné označit za fáze územně plánovacího procesu, neboť tyto nástroje na sebe věcně i časově navazují a navzájem se podmiňují.⁶⁷

3.1.1 Koncepční nástroje

Z koncepčních nástrojů územního plánování bych nejprve rád uvedl politiku územního rozvoje a zásady územního rozvoje, které jsou z hlediska navazující územně plánovací dokumentace obce podstatné. Politika územního rozvoje určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech. Tento koncepční nástroj, který pořizuje Ministerstvo pro místní rozvoj pro celé území České republiky, je schvalován vládou a bere ohled na udržitelný rozvoj území.⁶⁸ Obce mají možnost podat písemné připomínky k návrhu politiky územního rozvoje, které musí ministerstvo zohlednit. Obce mohou dále také prosazovat připomínky k návrhu zprávy o uplatňování politiky územního rozvoje, který je součástí procesu aktualizace politiky územního rozvoje.⁶⁹ Na základě politiky územního rozvoje, je vydán Ministerstvem pro místní rozvoj územní rozvojový plán. Ten je závazný pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Nesmí však obsahovat podrobnosti, které obsahově náleží územnímu plánu, regulačnímu plánu nebo navazujícím rozhodnutím.⁷⁰ Následujícím nástrojem, který musí být v souladu s politikou územního rozvoje a územním rozvojovým plánem, jsou zásady územního rozvoje. Jedná se o koncepční nástroj, který zpřesňuje a rozvíjí cíle a úkoly územního plánování v nadmístních souvislostech území kraje. Důležitý je z hlediska územně

⁶⁷ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 206

⁶⁸ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §31 odst. 1, 3

⁶⁹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §35 odst. 3

⁷⁰ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §35a

plánovací činnosti obcí, neboť ji koordinuje a je závazný pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Zásady územního rozvoje však nesmí obsahovat podrobnosti náležející svým obsahem územnímu plánu ani regulačnímu plánu.⁷¹ Obce v řešeném území a obce sousedící s tímto územím (dotčené obce), přizve krajský úřad k veřejnému projednání upraveného a posouzeného návrhu zásad územního rozvoje. Ty pak mohou do 7 dnů od veřejného projednání uplatnit proti návrhu zásad územního rozvoje námitky s odůvodněním a vymezením dotčeného území.⁷² Z hlediska území, na které se koncepční nástroje vztahují, je nejnižše postavena územně plánovací dokumentace na místní úrovni. Do té spadá územní plán a regulační plán. Územní plán je obsáhlý dokument, který nejenže stanoví podmínky využití území, ale obsahuje také odůvodnění, vypořádání námitek a zejména grafickou část.⁷³ Nutno podotknout, že vydání územního plánu není pro obec povinnost, ale pouze oprávnění. Proto některé menší obce mají pouze tzv. vymezení zastavěného území, které definuje zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu v §59-60. Pokud se však obec rozhodne územní plán pořídít, může tak učinit z vlastního podnětu nebo také na návrh orgánu veřejné správy, občana obce, subjektu, který má vlastnická nebo obdobná práva k nemovitosti na území obce, nebo též oprávněného investora.⁷⁴ K procesu pořizení a vydání územního plánu bude věnována následující část této kapitoly.

3.1.2 Realizační nástroje

Z realizačních nástrojů zde zmíním pouze územní rozhodnutí, kterým se schvaluje nebo zamítá návrh na umístění stavby, na dělení nebo scelování pozemků, na změnu využití pozemků nebo o změně vlivu užívání stavby na území.⁷⁵ Proces, který územnímu rozhodnutí předchází, se nazývá územní řízení. Průběh územní řízení a s tím i nesledující územní rozhodnutí může obec díky své významné roli ovlivnit. Stavební zákon ji totiž stanovuje, jakožto účastníka územního řízení. Konkrétně se jedná o obec, na jejímž území má být požadovaný záměr

⁷¹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §36

⁷² Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §39 odst. 1, 2

⁷³ TUHÁČEK, Miloš a Jitka. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2. s. 249

⁷⁴ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §44

⁷⁵ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §92 odst. 1

uskutečněn a to bez ohledu na povahu povolovaného záměru.⁷⁶ Jako účastník řízení má řadu oprávnění, díky kterým může účinně hájit zájmy svých občanů. V průběhu územního řízení je obec oprávněna uplatňovat námitky k ochraně zájmů obce a zájmů občanů obce a to v rozsahu, v jakém je projednávaným záměrem dotčen veřejný záměr.⁷⁷ Pokud obec uplatní nesouhlas se záměrem, měla by uvést důvody tohoto nesouhlasu. Stavební úřad následně posoudí, zda jsou tyto důvody relevantní. Postavení obce jako účastníka řízení je nutno odlišit od role obce, pokud do řízení vstupuje obecní úřad v přenesené působnosti jako dotčený orgán. V tom případě se uplatňuje závazné stanovisko dotčeného orgánu, které má zásadní význam pro povolení či zamítnutí záměru.⁷⁸

3.2 Územní plánování v samostatné a přenesené působnosti obce

V procesu územního plánování představuje zastupitelstvo obce v samostatné působnosti zásadní úlohu v celém systému pořizování územně plánovací dokumentace. Rozhoduje o pořízení územního plánu a regulačního plánu, schvaluje zadání, případně pokyny pro zpracování návrhu územního plánu, vydává územní plán, projednává zprávu o uplatňování územního plánu a vykonává další činnosti podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Dále vydává regulační plán, vymezení zastavěného území, územní opatření o asanaci a o stavební uzávěře a uplatňuje v samostatné působnosti námitky k zásadám územního rozvoje a připomínky k územnímu plánu sousední obce.⁷⁹ Samostatnou působnost může také v oblasti územního plánování vykonávat rada obce, přičemž tam, kde se rada obce nevolí, plní danou funkci zastupitelstvo. Konkrétně se jedná se o uplatňování námitek k zásadám územního rozvoje a připomínek k územnímu plánu sousední obce.⁸⁰

Zákon však zakotvuje také kompetence pro orgány obce v přenesené působnosti. Mezi takové orgány patří obecní úřad obce s rozšířenou působností, který stavební zákon označuje pod pojmem „úřad územního plánování“. Ten v

⁷⁶ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §85 odst. 1

⁷⁷ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §89 odst. 4

⁷⁸ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §89 odst. 1

⁷⁹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §6 odst. 5

⁸⁰ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §6 odst. 6

přenesené působnosti pořizuje územní plán a regulační plán pro území obce, pořizuje územně plánovací podklady, pořizuje územní plán, regulační plán a územní studii na žádost obce ve svém správním obvodu, pořizuje vymezení zastavěného území na žádost obce ve svém správním obvodu, vydává závazné stanovisko podle § 96b stavebního zákona a pokud není příslušný krajský úřad, podává také návrh na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti.⁸¹ Zákon dále umožňuje, že pořízení územního plánu a regulačního plánu, pořízení vymezení zastavěného území nebo podání návrhu na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti může vykonávat v přenesené působnosti i obecní úřad. V takovém případě však musí zajistit plnění kvalifikačních požadavků pro dané činnosti.⁸² Dále pak obecní úřad, který je podle stavebního zákona stavebním úřadem vydává územní rozhodnutí a územní souhlas a poskytuje informace pro pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace.⁸³ Následujícím orgánem, vykonávající přenesenou působnost v oblasti územního plánování je rada obce. Ta vydává vymezení zastavěného území, schvaluje žádost obce o pořizování územního plánu, regulačního plánu a územní studie anebo uzavření smlouvy s právnickou nebo fyzickou osobou oprávněnou k výkonu územně plánovací činnosti. V neposlední řadě pak rada obce vydává územní opatření o asanaci a územní opatření o stavební uzávěře.⁸⁴

3.3 Proces pořízení a vydání územního plánu

Na začátku celého procesu pořízení a vydání územního plánu, který se skládá z několika fází, stojí rozhodnutí zastupitelstva obce o jeho pořízení, kterému předchází podání návrhu na pořízení územního plánu. Tento návrh musí splňovat celou řadu náležitostí, obsažené v §46 stavebního zákona a musí být posouzen a předložen se stanoviskem zastupitelstvu obce k rozhodnutí. Odhlasuje-li zastupitelstvo s kladným výsledkem pro pořízení územního plánu, přichází na řadu zpracování návrhu zadání územního plánu. Na tom se podílí především pořizovatel, ve spolupráci s určeným členem zastupitelstva. Obsahem daného návrhu je pak stanovení hlavních cílů a požadavků na zpracování návrhu

⁸¹ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §6 odst. 1

⁸² Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §6 odst. 2

⁸³ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §6 odst. 3

⁸⁴ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §6 odst. 6

územního plánu.⁸⁵ Následně je tento návrh zaslán zpracovatelem dotčeným orgánům, sousedním obcím a krajskému úřadu. Dochází také k seznámení širší veřejnosti s daným návrhem pomocí tzv. veřejné vyhlášky. Díky tomu může každý do 15 dnů uplatnit své veřejné připomínky. Dále pak §47 stavebního zákona stanovuje možnost dotčeným orgánům a krajskému úřadu do 30 dnů uplatnit u pořizovatele vyjádření, ve kterém uvedou požadavky na obsah územního plánu vyplývající ze zvláštních právních předpisů a územně plánovacích podkladů. Během této lhůty by měl také krajský úřad uplatnit své stanovisko, zda má být návrh územního plánu posuzován z hlediska vlivů na životní prostředí či nikoliv. Následně pak dojde k upravení návrhu zadání dle získaných výsledků projednání a poté je návrh předán zastupitelstvu obce ke schválení.

Další fází, která následuje po schválení zadání, je pořízení návrhu územního plánu pořizovatelem a případně též vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Nejprve se musí návrh územního plánu projednat s dotčenými orgány, obcemi a krajským úřadem, prostřednictvím jednání, které musí pořizovatel oznámit nejméně 15 dnů předem. Dotčené orgány poté mohou do 30 dnů uplatnit své stanoviska a sousední obce své připomínky.⁸⁶ Zákon také zmiňuje povinnost pořizovatele doručit návrh územního plánu a vyhodnocení vlivů návrhu územního plánu na udržitelný rozvoj území, pokud se zpracovává, veřejnou vyhláškou. Poté má každý právo na uplatnění písemných připomínek do 30 dnů ode dne doručení.⁸⁷ Důležité a závazné je pro pořizovatele stanovisko krajského úřadu, který přezkoumal návrh územního plánu z hlediska zajištění koordinace využívání území s ohledem na širší územní vztahy, souladu s politikou územního rozvoje, územním rozvojovým plánem a územně plánovací dokumentací vydanou krajem. Pokud však do 30 dnů stanovisko nezašle, je možné územní plán vydat i bez něj.⁸⁸ Následně pořizovatel ve spolupráci s určeným zastupitelem na základě všech podkladů zajistí upravení návrhu, který může, ale nemusí obsahovat více variant, ze kterých zastupitelstvo vybere tu nevhodnější. O upraveném a posouzeném návrhu územního plánu se koná veřejné projednání, které musí být oznámeno na úřední desce nejméně 15

⁸⁵ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §47 odst. 1

⁸⁶ DAMOHORSKÝ, Milan a Tereza SNOPKOVÁ. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Praha: Eva Rozkotová, 2015. ISBN 978-80-87975-31-2. str. 55

⁸⁷ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §50 odst. 3

⁸⁸ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu §50 odst. 7

dnů předem.⁸⁹ K veřejnému projednání jsou nejméně 30 dnů předem přizvána obec, pro kterou je územní plán pořizován, dotčené orgány, krajský úřad a sousední obce. Následně během lhůty 7 dnů ode dne projednání se mohou uplatňovat připomínky a námitky. K určení rozdílů mezi nimi se vyjádřila judikatura Nejvyššího správního soudu. V této judikatuře stojí vyjádření k námitkám, které může vznést pouze taxativně vymezený subjekt, který v zásadě musí být tímto návrhem dotčen. Naopak připomínky může uplatnit každý, tedy široká veřejnost. Proto není rozhodujícím kritériem kvalita či obsahové náležitosti daného podání, ale rozhodující je, kdo výhrady vznesl.⁹⁰

Dále následuje zcela zásadní fáze pro subjekty, které námitky podali. Pořizovatel s určeným zastupitelem totiž musí vyhodnotit veřejné projednání a zpracovat návrh rozhodnutí o námitkách. Tento návrh se musí doručit dotčeným orgánům a krajskému úřadu, kteří mají možnost do 30 dnů uplatnit stanoviska. Pokud se však ve stanovené lhůtě nevyjádří a stanovisko neuplatní, tak nastává právní fikce, neboli se má za to, že s návrhem souhlasí.⁹¹ Pokud je to však nutné, tak na základě námitek podle §53 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu je možné, aby pořizovatel návrh územního plánu pro obec upravil.

Nyní následuje finální fáze celého procesu, kdy je nutné územní plán vydat. Nejprve musí pořizovatel zastupitelstvu obce předložit návrh na vydání územního plánu, ke kterému přidá jeho odůvodnění a návrh rozhodnutí o námitkách. Zastupitelstvo má poté několik možností. První možnost značí územní plán vydat, poté co zastupitelstvo ověří, že územní plán není v rozporu s územně plánovací dokumentací, která mu je nadřazena. Dále se zastupitelstvu nabízí návrh územního plánu vrátit nebo jej zamítnout, pokud s ním nesouhlasí.

⁸⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád §172 odst. 3

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 18. 9. 2008, č. j. 9 Ao 1/2008-34

⁹¹ DAMOHORSKÝ, Milan a Tereza SNOPOKOVÁ. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Praha: Eva Rozkotová, 2015. ISBN 978-80-87975-31-2. str. 56

4 Ochrana jednotlivých složek životního prostředí a odpadové hospodářství z pohledu práva

V následující kapitole mé práce se budu věnovat kompetencím obce z pohledu práva při ochraně důležitých složek životního prostředí a její činnosti v oblasti odpadového hospodářství. Obec má k ekologickým problémům územně a věcně nejbližší, a proto jsou základními rozhodovacími místy v jednotlivých otázkách. Je samozřejmé, že každá obec má trochu odlišné a specifické podmínky, od kterých se odráží kvalita prostředků, vybavenost a schopnost efektivního řešení ochrany životního prostředí. Jak jsem již zmiňoval v první kapitole mé práce, tak základním právním předpisem, který stanovuje nejdůležitější pojmy a zásady pro ochranu životního prostředí, je zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí. Pro obec jsou však při řešení ochrany životního prostředí nejdůležitější tzv. složkové právní předpisy, neboli zvláštní přepisy, které upravují jednotlivé složky životního prostředí a stanovují obcím pravomoci jak v samostatné působnosti, tak v působnosti přenesené.

4.1 Ochrana ovzduší

Jako jednu z nevýznamnějších složek životního prostředí můžeme označit ovzduší, neboť vnášení cizorodých látek do něj, způsobuje narušení jeho skladby a to má za následek řadu globálních ekologických problémů. Pro právní regulaci je nejdůležitějším původcem znečišťujících látek v ovzduší antropogenní zdroj, neboť se vztahuje k lidské činnosti.⁹² V České republice je stěžejním zákonem pro oblast ovzduší zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší. Ten definuje ochranu ovzduší jako činnost, při které dochází k předcházení znečišťování ovzduší a snižování úrovně znečišťování takovým způsobem, aby se omezila rizika pro lidské zdraví, snížila se zátěž životního prostředí a byl vytvořen předpoklad pro regeneraci složek životního prostředí.⁹³ Tato definice nám dává jasně najevo, že hlavním cílem zákona je především prevence a zabránění vzniku situací, které by měly vážný dopad na lidské zdraví. Nelze však zakázat jakoukoliv činnost spojenou se znečišťováním ovzduší, proto je zde snaha o příznivý

⁹² JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8041-6. s. 13

⁹³ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §1 odst. 1

kompromis, ve formě snížení zátěže ovzduší na přijatelnou míru. Další důležitou informací, kterou zákon o ochraně ovzduší poskytuje je rozdíl mezi pojmy „emise“ a „imise“. Emisí se rozumí vnášení jedné nebo více znečišťujících látek do ovzduší a imisí se má namysli hmotnostní koncentrace znečišťující látky v ovzduší.⁹⁴ Tyto pojmy hrají klíčovou roli při dodržování limitů stanovených zákonem o ochraně ovzduší. Ten také počítá s kategorizací zdrojů znečišťování, mezi které řadí mobilní zdroje a stacionární zdroje. Jakožto mobilní zdroj lze označit samohybnou a jakoukoliv další pohyblivou nebo přenosnou jednotku, která je vybavena spalovacím motorem. Pokud bychom měli být konkrétní tak za mobilní zdroj znečištění musíme označit dopravní prostředky spadající do letecké, drážní, silniční dopravy, dále pak nesilniční mobilní zdroje, kam patří například stavební technika, či zemědělská technika a v neposlední řadě přenosné nářadí, kam patří motorové pily, sekačku a jiné. Stacionární zdroj pak můžeme označit za ucelenou stacionární technickou jednotku nebo činnost, která znečišťuje nebo by mohla znečišťovat ovzduší.⁹⁵ Ty se dále dělí dle přílohy č. 2 k zákonu č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší.

4.1.1 Ochrana ovzduší v přenesené působnosti obce

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady vykonávají činnost v úseku ochrany ovzduší ve své přenesené působnosti a jsou zákonem označeny jakožto orgány ochrany ovzduší.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností vydává závazné stanovisko k umístění, provedení a užívání stavby stacionárního zdroje neuvedeného v příloze č. 2, která je součástí zákona o ochraně ovzduší. Tohle stanovisko může být vydáváno podle několika jiných právních předpisů, kterými jsou například zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.⁹⁶

Jako další činnost obce v přenesené působnosti zde zmíním vydání regulačního řádu. Jedná se o řád, který obsahuje opatření směřující k omezení provozu

⁹⁴ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §2 písm. c), d)

⁹⁵ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015 ISBN 978-80-210-8041-6. s. 25

⁹⁶ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §11 odst. 3

silničních vozidel. Potřeba vydání regulačního řádu a informování Ministerstva životního prostředí o jeho vydání, je však pouze v obcích, kde je prokázáno, že omezení provozu vozidel může snížit úroveň znečištění a pomůže k odlehčení zátěže na ovzduší, neboť regulační řád vydává obec formou nařízení, pro případ smogové situace.⁹⁷ Tu můžeme označit jako stav mimořádně znečištěného ovzduší, kdy jedna ze znečišťujících látek v ovzduší přesáhne přípustnou hodnotu.

Důležitou roli zde plní obecní úřad obce s rozšířenou působností spolu s Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP), kteří vykonávají funkci dozoru a kontroly nad provozovateli stacionárních zdrojů znečištění. Dojde-li k porušení povinnosti stanovené provozovateli stacionárního zdroje podle §17 zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší, tak obecní úřad obce s rozšířenou působností spolu s ČIŽP mají oprávnění určit danému provozovateli, aby provedl opatření ke zjednání nápravy. Pokud se tak nestane a náprava nebude zjednána ve stanovené lhůtě, tak výše jmenované orgány mají pravomoc vydat rozhodnutí o zastavení provozu stacionárního zdroje.⁹⁸ Pokud si pozorně přečteme stávající právní úpravu, tak se můžeme dočíst, že vedle dozoru nad obecnými povinnostmi, které vyplývají ze zákona o ochraně ovzduší, se zde vyskytuje specifická možnost kontroly provozovatelů malých stacionárních zdrojů na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW.⁹⁹ S takovými malými stacionárními zdroji se můžeme převážně setkat u rodinných domů a bytů. Nastane-li vážné podezření o porušení povinnosti, obecní úřad obce s rozšířenou působností provozovatele na tuto skutečnost písemně upozorní a poučí jej. Pokud však vznikne podezření opakovaně, je kontrolující oprávněn vstoupit do jeho obydlí za účelem kontroly dodržování povinností podle zákona o ochraně ovzduší.¹⁰⁰ Přestupky, kterých se dopustí fyzická osoba podle §23 zákona o ochraně ovzduší, projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností. Dále pak projednává přestupky spojené s právníky osobami a fyzickými podnikajícími osobami, jež spáchaly přestupek ve spojitosti s provozem stacionárních zdrojů, které nejsou uvedeny v příloze č. 2,

⁹⁷ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §10 odst. 4

⁹⁸ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §22 odst. 1

⁹⁹ DAMOHORSKÝ, Milan a Tereza SNOPKOVÁ. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Praha: Eva Rozkotová, 2015. ISBN 978-80-87975-31-2. s. 133

¹⁰⁰ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §17 odst. 2

zákona o ochraně ovzduší, nebo nejsou spáchány v souvislosti s provozem stacionárních zdrojů.

Mezi další možnost, jak chránit ovzduší z pohledu obce v přenesené působnosti je stanovení tzv. nízkoemisní zóny pro celé její území nebo část jejího území. Nízkoemisní zóna se vydává prostřednictvím opatření obecné povahy a omezuje provoz silničních motorových vozidel v dané oblasti. Mohou do ní vjet pouze vozidla spadající do třech kategorií, kterými jsou:

- silniční motorová vozidla označená emisní plaketou s uvedením příslušné emisní kategorie podle prováděcího právního předpisu,
- silniční motorová vozidla uvedená v příloze č. 8 zákona o ochraně ovzduší,
- silniční motorová vozidla označená emisní plaketou vydanou v jiném státě, za splnění určitých podmínek.¹⁰¹

Dále však může být povolen vjezd silničním motorovým vozidlům, jejichž provozovatel má na území nízkoemisní zóny trvalý pobyt nebo přechodný pobyt na základě povolení k dlouhodobému pobytu nebo silničním motorovým vozidlům, pro něž byla na žádost jejich provozovatele povolena dočasná nebo trvalá individuální výjimka dle podmínek §14 odst. 5 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Distribuci emisních plaket, kterými se silniční motorová vozidla označují, mají na starosti obecní úřady obcí s rozšířenou působností a Ministerstvo životního prostředí, přičemž výrobu zajišťuje Státní fond životního prostředí.

Pokud se obec rozhodne zřídit nízkoemisní zónu a dodrží zákonem stanovené podmínky, tak tvar a velikost jsou zcela v její pravomoci. Ten by však měl být jednoduchý a ucelený. Podle informací na stránkách Ministerstva životního prostředí, v České republice doposud žádná obec nízkoemisní zónu nevyhlásila. Proto pro příklad z praxe se musíme podívat do zahraničí. Tam jsou nízkoemisní zóny nejčastěji vymezeny například v centru obce nebo zahrnují památkové zóny.¹⁰²

¹⁰¹ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §14 odst. 1

¹⁰² METODICKÝ POKYN k vyhlášení nízkoemisních zón a o stanovení podmínek vydávání emisních plaket podle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění. [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, odbor ochrany ovzduší, 2018 [cit. 2022-02-01]. Dostupné

4.1.2 Ochrana ovzduší v samostatné působnosti obce

Provozovatel neboli vlastník kotle musí, stejně tak jako provozovatel jakéhokoliv jiného zdroje znečišťování ovzduší, dodržovat povinnosti stanovené zákonem. U domácích topenišť, především u kotlů v rodinných domech, je stanoveno výrobcem, jaké paliva v něm lze spalovat. Stát a výrobce však nejsou jediní, kdo má právo stanovit, co budou občané spalovat ve svých kotlích. Obec může v rámci své samostatné působnosti vydat obecně závaznou vyhlášku, která může regulovat či úplně zakázat spalování paliv způsobující znečištění ovzduší na svém území. Výjimku tvoří spalovací stacionární zdroje uvedené v § 17 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně ovzduší, která splňují pro tato paliva požadavky podle přílohy č. 11 zákona o ochraně ovzduší.¹⁰³ Jako konkrétní příklad lze uvést celé území hlavního města Prahy, kde byla vydána obecně závazná vyhláška, kterou se zakazuje spalování uhlí, uhelných briket a koksu ve spalovacích stacionárních zdrojích o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším.¹⁰⁴

Další oblast, kterou může obec obecně závaznou vyhláškou upravit podle §16 odst. 5 zákona č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší, je spalování suchého rostlinného materiálu v otevřeném ohništi za účelem jeho odstranění, popřípadě jej úplně zakázat. Při stanovení podmínek nebo zákazu však obec musí přihlížet zejména ke klimatickým podmínkám, úrovni znečištění ve svém územním obvodu, vegetačnímu období a hustotě zástavby.¹⁰⁵ Pokud však obec spalování suchého rostlinného materiálu v otevřeném ohništi obecně závaznou vyhláškou zakáže, musí podle zákona zajistit jiný způsob jeho odstranění a to způsobem, který se bude řídit zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Například město Ostrava vydalo obecně závaznou vyhlášku, kterou se stanovuje zákaz spalování suchého rostlinného materiálu na jejím území. Tato konkrétní obecně závazná vyhláška označuje pod pojmem „suchý rostlinný materiál“ biologicky rozložitelný materiál z úklidu a údržby pozemků a rostlin na nich rostoucích, kdy se jedná převážně o trávu, seno, slámu,

z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/doprava/\\$FILE/OOO-MP_NEZ_Vestnik-20190708.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/doprava/$FILE/OOO-MP_NEZ_Vestnik-20190708.pdf)

¹⁰³ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §17 odst. 5

¹⁰⁴ Obecně závazná vyhláška hl. m Prahy č. 11/2019 Sb. kterou se zakazuje spalování vybraných druhů pevných paliv ve stacionárních zdrojích na území hlavního města Prahy

¹⁰⁵ Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší §16 odst. 5

shrabky z trávníků, piliny, větve, kořeny a stonky rostlin, listí, jehličí, kůra, květenství a plody bylin a dřevin.¹⁰⁶

4.2 Ochrana vod

Vodu a její zdroje řadíme k základním složkám životního prostředí a její přítomnost je důležitá z hlediska existence života na Zemi. Na vodě jsou závislé nejen čistě vodní ekosystémy, ale více či méně i všechny ekosystémy suchozemské.¹⁰⁷ Zdroje vody jsou na naší planetě konečné, ale způsob a rozsah jejich využití narůstá. Vodu využíváme, kromě uspokojování základních životních potřeb, k mnoha různým činnostem lidské společnosti, jako jsou například zemědělství, průmysl, doprava a také rekreace a sport. Při většině těchto činností dochází v různé míře k ovlivňování stavu vody a prostředí, ve kterém se vyskytuje. Proto je potřeba tyto lidské činnosti regulovat, aby došlo k zachování vodních zdrojů, pro plnění jejich funkcí.¹⁰⁸

Ochrana vod, která spočívá v ochraně množství a jakosti podzemních a povrchových vod, je v České republice zaštiťována několika právními předpisy. Jakožto nejdůležitější musíme především zmínit zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. Účelem tohoto zákona je chránit povrchové a podzemní vody, jako ohrožené a nenahraditelné složky životního prostředí a přírodní zdroje. Dále stanovuje podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů, pro zachování vodních zdrojů a předchází stavu nedostatku vody. Také se snaží vytvořit podmínky pro zachování a zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod a pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha. V neposlední řadě se podílí na zajištění bezpečnosti vodních děl v souladu s právem Evropských společenství.¹⁰⁹ Obsah zákona se především zaměřuje na úpravu právních vztahů fyzických a právnických osob k využívání chráněných složek zmíněných v účelu daného zákona a vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž má výskyt těchto chráněných složek souvislost. Jako další právní předpisy

¹⁰⁶ Obecně závazná vyhláška města Ostravy č. 14/2016 Sb., kterou se stanovuje zákaz spalování suchého rostlinného materiálu na území města

¹⁰⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6. s. 88

¹⁰⁸ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 275

¹⁰⁹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §1 odst. 1

je nutné zmínit například zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, zákon č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů a v neposlední řadě zákon č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství.

4.2.1 Ochrana vod v přenesené působnosti obce

Státní správu podle vodního zákona vykonávají vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Vodoprávní úřady lze rozdělit na ústřední vodoprávní úřady a ostatní vodoprávní úřady. Do ústředních vodoprávních úřadů spadá Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo obrany. Do ostatních vodoprávních úřadů potom řadíme podle §104 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách obecní úřady, újezdní úřady na území vojenských újezdů, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady. Ty vykonávají svoji funkci na základě přenesené působnosti.¹¹⁰ Vodoprávní úřady vykonávají vodoprávní dozor. V rámci vodoprávního dozoru zejména kontrolují, zda jsou dodržována ustanovení vodního zákona a předpisů podle něj vydaných a v rozsahu své působnosti ukládají opatření k odstranění zjištěných závad, kontrolují, zda jsou dodržována jimi vydaná rozhodnutí a opatření obecné povahy, kontrolují zabezpečování technicko-bezpečnostního dohledu vodních děl.¹¹¹ Pokud dojde například k nedodržování §6 odst. 3 vodního zákona, kterým se rozumí výčet nepřipustného zacházení s povrchovými vodami, nebo vyžaduje-li to veřejný zájem, tak vodoprávní úřad může obecné nakládání s povrchovými vodami rozhodnutím nebo opatřením obecné povahy bez náhrady upravit, omezit, popřípadě zakázat.¹¹² U působnosti vodoprávních úřadů se setkáme s tzv. zbytkovým principem. Jedná se o to, že obecní úřad obce s rozšířenou působností, vykonává působnost, která přísluší vodoprávním úřadům jen tehdy, pokud ji zákon nesvěřuje jiným orgánům. Dále obecní úřady obcí s rozšířenou působností uplatňují stanoviska k územním plánům a regulačním plánům,

¹¹⁰ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §126a

¹¹¹ *Ochrana vod* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2015 [cit. 2022-02-02]. ISBN 978-80-87949-23-8. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-standoviska/Sbornik_Ochrana_vod.pdf

¹¹² Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §6 odst. 4

v případech kdy se nejedná o jejich vlastní plány.¹¹³ V této konkrétní věci se nejedná o stanovisko závazné, což ale nic nemění na tom, že dané stanovisko je důležité pro postupy podle stavebního zákona. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají roli dotčených orgánů, z toho důvodu pro zajištění objektivit nemohou vydávat stanovisko, vydává-li územní nebo regulační plán obec, ve které vykonává působnost vodoprávního úřadu. Nastane-li taková situace, stanovisko vydává krajský úřad.

Důležité je také zmínit oblast povodní ve spojitosti s přenesenou působností obce, neboť vodní zákon ve svém obsahu tuto problematiku upravuje. Orgány obcí a obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykonávají v době mimo povodní funkci povodňových orgánů podle §77 odst. 2 zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. To znamená, že při ochraně před povodněmi provádějí činnosti, kterými například jsou zpracování povodňového plánu, organizace a provádění povodňové prohlídky, organizují, zabezpečují a řídí hláskou povodňovou službu a hlídkovou službu, vyhlašují a odvolávají stupně povodňové aktivity.¹¹⁴ V období během povodně, jsou povodňovými orgány povodňové komise obcí a povodňové komise obcí s rozšířenou působností. Hrozí-li vznik povodní, tak obecní rada může zřídit povodňovou komisi. Pokud ji však nezřídí, úkoly spojené s ochranou před povodněmi plní obecní rada sama.¹¹⁵ U obcí s rozšířenou působností zákon stanovuje, že povodňovou komisi zřizuje sám starosta a je její předsedou.¹¹⁶

Jak jsem se již zmínil, tak s ochranou vod souvisí také zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů. Podle něj veřejnou správu na úseku vodovodů a kanalizací, vykonávají v přenesené působnosti, také obecní úřady a úřady obcí s pověřenou působností.¹¹⁷ Tyto úřady mohou rozhodovat o povinnosti veřejné služby, která je specifikována v §22 zákona o vodovodech a kanalizacích.¹¹⁸ Obecnímu úřadu

¹¹³ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §106

¹¹⁴ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §78 odst. 2, §79 odst. 2

¹¹⁵ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §78 odst. 1

¹¹⁶ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §79 odst. 1

¹¹⁷ zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §25

¹¹⁸ zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §26 odst. 2

zákon umožňuje ještě pravomoc rozhodnutí o uložení povinnosti připojit se na kanalizaci vlastníkům stavebního pozemku nebo staveb, na kterých vznikají nebo mohou vznikat odpadní vody.¹¹⁹ Dále pak může obecní úřad obce s rozšířenou působností vydat opatření obecné povahy o dočasném omezení užívání pitné vody z vodovodu pro veřejnou potřebu na dobu nejdéle 3 měsíců, může také schvalovat kanalizační řády a jednou z neméně důležitých činností je zajištění souladu kanalizačních řádů vlastníků provozně souvisejících kanalizací z hlediska kapacitních a kvalitativních možností.¹²⁰

4.2.2 Ochrana vod v samostatné působnosti obce

Dovolil bych si v počátku této podkapitoly ještě zůstat v zákoně č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů. Ten přímo stanovuje, na co má obec v samostatné působnosti dbát. Jedná se především o rozvoj vodovodů a kanalizací v takové míře, aby odpovídal potřebám obce, a zajištění jeho zapracování do závazné části územně plánovací dokumentace obce v souladu s plánem rozvoje vodovodů a kanalizací.¹²¹ Obec může dále vydat obecně závaznou vyhlášku, která bude směřovat k úpravě způsobu náhradního zásobování vodou a náhradního odvádění odpadních vod podle místních podmínek¹²² nebo obecně závaznou vyhlášku, kterou stanoví úhradu vodného a stočného ve dvousložkové formě, včetně druhu stanovení pevné složky.¹²³

Nyní se vrátíme zpět k zákonu o vodách, ve kterém stojí, že obec může vykonávat správu drobných vodních toků nebo jejich ucelených úseků, pokud protékají jejich územím. Žádost o správu drobného vodního toku podává sama obec. O tom, jestli bude obec určena správcem či o tom, že bude funkce správce zbavena, rozhoduje Ministerstvo zemědělství.¹²⁴ Pro správce vodních toků stanovuje zákon výčet

¹¹⁹ zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §26 odst. 2 b)

¹²⁰ zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §27 odst. 2

¹²¹ zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §26 odst. 1 a)

¹²² zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §9 odst. 11

¹²³ zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů §20 odst. 4

¹²⁴ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §48 odst. 2

jejich povinností. Jedná se především o sledování stavu koryta a pobřežních pozemků, kvůli funkcím vodního toku. Potřebná je péče o koryta vodních toků a také udržování břehových prostorů v okolí vodního toku. V neposlední řadě je důležitý řádný provoz a údržba stavu vodní díla v korytech vodních toků, aby nedošlo k narušení funkce daného vodního toku.¹²⁵

4.3 Ochrana přírody a krajiny

Díky nešetrným lidským zásahům do přírodního prostředí či spontánnímu šíření invazních nepůvodních druhů, dochází k narušování původních biotopů a s nimi spojenému úbytku biologické rozmanitosti. Proto je ochrana přírody jako živé i neživé složky životního prostředí, šetrné zacházení s přírodními zdroji, ochrana rozmanitostí forem života a udržení a obnova přírodní rovnováhy v krajině jednou z priorit státu, který si za tímto účelem vytváří i potřebné legislativní prostředky a nástroje.¹²⁶ Nejdůležitějším zákonem v ochraně přírody a krajiny je v České republice zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon lze označit za moderně koncipovaný právní předpis, který vytvořil základní právní rámec pro uplatňování komplexní ochrany přírody a krajiny vyhovující mezinárodním požadavkům. Během let byl zákon samozřejmě několikrát novelizován, napříč tomu však doposud nebyla nutnost jej nahradit novým právním předpisem.¹²⁷ Ochranou přírody a krajiny zákon definuje jako vymezenou péči státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky. Tato péče může být směřována také na ekologické systémy, krajinné celky a na vzhled a přístupnost krajiny.¹²⁸

4.3.1 Ochrana přírody a krajiny v přenesené působnosti obce

Zákon o ochraně přírody a krajiny nám v §75 vyjmenovává orgány ochrany přírody, mezi které patří obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, tak i pověřené obecní úřady. To znamená, že státní správu na úseku

¹²⁵ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů §47 odst. 2

¹²⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 338

¹²⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015 ISBN 978-80-210-8041-6. s. 223

¹²⁸ Zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §2 odst. 1

ochrany přírody a krajiny v přenesené působnosti vykonávají orgány všech tří kategorií obcí.

Pokud není zákonem stanoveno jinak, tak ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody. V našem případě se jedná o obecní úřad, který může povolení vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin.¹²⁹ Další činností obecního úřadu je ukládání náhradní výsadby, jakožto kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin a s tím spojené vedení přehledu pozemků, které jsou vhodné k náhradní výsadbě. Pro území národních parků, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek, přírodních rezervací, přírodních památek a ochranných pásem těchto zvláště chráněných území je výjimka, neboť zde obecní úřad výše jmenované činnosti nevykonává. Dále obecní úřad, až na území národních parků a jejich ochranných pásem, vede přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách v obvodu své územní působnosti.¹³⁰

Dalším orgánem ochrany přírody, kterému zákon svěřuje kompetence je pověřený obecní úřad. U něj platí výjimka, že nevykonává činnosti ve všech kategoriích zvláště chráněných území a jejich ochranných pásmech. Zákon umožňuje pověřenému obecnímu úřadu registrovat významné krajinné prvky. Ve spojitosti s nimi, může pověřený obecní úřad vydávat závazná stanoviska k zásahům do těchto prvků, neboť nesmí být narušena jejich obnova a nesmí dojít k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační a ekologické funkce.¹³¹ Zákon dále pojednává o problematice památných stromů. Pověřený obecní úřad projednává záměry na jejich vyhlášení a následně vydává rozhodnutí o jejich vyhlášení. V této souvislosti také předává dokumentaci o památných stromech a smluvně chráněných památných stromech do ústředního seznamu. Je-li to potřeba, tak dále vydává souhlasy k ošetřování památných stromů a souhlasy ke stanoveným činnostem v ochranných pásmech památných stromů. Co se týče veřejně přístupných

¹²⁹ Zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §8 odst. 1

¹³⁰ Zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §76 odst. 1

¹³¹ Zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §4 odst. 2

účelových komunikací, stezek a pěšin mimo zastavěné území obcí, tak pověřený obecní úřad vydává souhlas k jejich zřizování nebo rušení.¹³²

U obecního úřadu obce s rozšířenou působností také platí výjimka, že pokud jeho území spadá do zvláště chráněných území nebo jeho ochranného pásma, tak zde výkon své přenesené působnosti nevykonává. Podíváme-li se do zákona na vymezené kompetence pro obecní úřad obce s rozšířenou působností, tak zjistíme, že je pro něj vymezen širší okruh působnosti. V první řadě může vydávat závazné stanovisko k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce. Dalším závazným stanoviskem, je závazné stanovisko k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a lesních melioračních systémů. To může vydávat podle §4 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny. Obecní úřad obce s rozšířenou působností může vydat opatření obecné povahy, jedná-li se o blíže neurčený okruh osob, nebo vydat rozhodnutí o omezení nebo zákazu rušivé činnosti. Tím se předchází především vzniku ohrožení těchto druhů na jejich existenci nebo jejich degeneraci, narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Dále může docházet k nadměrnému úhynu rostlin a živočichů nebo ničení jejich biotopů při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice. Z tohoto důvodu je možné vydat rozhodnutí ze strany obecního úřadu obce s rozšířenou působností o zajištění či použití takových prostředků, které tomuto negativnímu vlivu zabrání.

Zákon zmiňuje i problematiku regulace a rozšiřování nepůvodního druhu nebo křížence. K této problematice lze vydat rozhodnutí nebo opatření obecné povahy, neboť podle §5 odst. 5 zákona o ochraně přírody a krajiny, je záměrné rozšiřování nepůvodního druhu umožněno pouze s povolením orgánu ochrany přírody. Při ochraně ptáků, má obecní úřad obce s rozšířenou působností velkou zodpovědnost v případech, kdy neexistuje jiné uspokojivé řešení. V takové situaci může rozhodnutím stanovit vlastní postup odchylný od postupu uvedeného

¹³² Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §76 odst. 2

v zákoně o ochraně přírody a krajiny. Tohle stanovení postupu musí být v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, v zájmu bezpečnosti leteckého provozu, při prevenci závažných škod na úrodě, domácích zvířatech, lesích, rybářství a vodním hospodářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.¹³³

V neposlední řadě obecní úřad obce s rozšířenou působností vydává souhlasy k umístování a povolování staveb a také k ostatním činnostem, které by mohly změnit krajinný ráz a vykonává státní dozor v ochraně přírody a krajiny.¹³⁴

4.3.2 Ochrana přírody a krajiny v samostatné působnosti obce

Pro ochranu přírody a krajiny v samostatné působnosti obce je velmi důležité, že obec se může prostřednictvím vlastních orgánů vyjádřit především k vyhlášení a rušení zvláště chráněných území, památných stromů a jejich ochranných pásem. Do této činnosti se zapojují ve svých územních obvodech. Je zde také nutná spolupráce mezi obcemi a orgány státní ochrany přírody. Převážně se jedná o předkládání požadovaných podkladů a informací, či poskytování vysvětlení k různým zásahům do přírody. Obce jsou dále například účastníkem řízení, pokud se jedná o případ v jejich územním obvodu a nejsou-li rozhodujícím orgánem ochrany přírody v dané záležitosti. Poslední věc, kterou v této podkapitole k samostatné působnosti uvedu je, že obce mají při projednávání návrhu opatření obecné povahy, jedná-li se o jejich územní obvod, postavení dotčeného orgánu podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.¹³⁵

4.4 Ochrana půdy

Podíváme-li se do literatury, tak najdeme dva významy pojmu „půda“. Dle prvního významu je půdou myšlen zemský povrch a druhý význam půdu označuje jakožto nejsvrchnější vrstvu zemské půdy. Pro moji práci je podstatný ten druhý význam, který bere půdu jako jednu ze základních složek životního prostředí. Důležitou kategorií půdy pro Českou republiku je především zemědělská půda, jejíž pozemky tvoří 53,25% celkové rozlohy státu a lesní půda, u které rozloha

¹³³ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §5b odst. 1

¹³⁴ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §77 odst. 1

¹³⁵ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny §71

dosahuje 33,95% celkové rozlohy státu.¹³⁶ Tato skutečnost má za následek, že se prameny české právní úpravy soustředí obzvlášť na ochranu těchto druhů půdy. Mezi stěžejní právní předpisy lze zařadit zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, který je základním a hlavním pramenem co se týče zemědělské půdy, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, který plní podobnou funkci v případě lesních půd. Tyto dva stěžejní zákony pak provádí množství podzákoných předpisů, například vyhláška č. 271/2019 Sb., o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, nebo vyhláška č. 77/1996 Sb., o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků určených k plnění funkcí lesa, které dále specifikují úpravu zakotvenou v zákonných normách. Nutné je zmínit jednu z nejčerstvějších vyhlášek, kterou je vyhláška č. 240/2021 Sb., o ochraně zemědělské půdy před erozí. Ta byla přijata dne 23. 6. 2021 a účinnou se stala osm dní poté. Za její cíl můžeme považovat ochranu půd před vodní erozí, která u nás ohrožuje až 60 % cenné zemědělské půdy půdním smyvem, ten z ní odnáší to nejvíce cenné a půda jeho účinky ztrácí bohatství živin a chudne. Opatření proti vodní erozi navíc mohou pozitivně ovlivňovat i odolnost půdy proti větrné erozi, která se týká 14 % zemědělské půdy.¹³⁷

4.4.1 Ochrana půdy v přenesené působnosti obce

V následující podkapitole se zaměřím pouze na zákon o ochraně zemědělského půdního fondu, ten svěřuje výkon státní správy v oblasti ochrany zemědělského půdního fondu obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a dalším orgánům, jakožto krajskému úřadu, správám národních parků, České inspekci životního prostředí a v poslední řadě Ministerstvu životního prostředí, které je ústředním orgánem pro danou oblast.¹³⁸ Obce III. stupně vykonávají v přenesené působnosti

¹³⁶ *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky* [online]. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2021 [cit. 2022-02-07]. ISBN 978-80-88197-21-8. ISSN 1804-2422. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenka_pudniho_fondu_2021.aspx

¹³⁷ *Další krok k ochraně půdy v ČR: Začíná platit protierozní vyhláška* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20210630

¹³⁸ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §13

mnoho kompetencí, které jim zákon o ochraně půdního fondu svěřuje, proto se pokusím zde zmínit ty nejzásadnější z nich.

Do zemědělského půdního fondu patří zemědělsky obhospodařované pozemky, kterými jsou orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, trvalé travní porosty a půda, která byla a má být nadále zemědělsky obhospodařována, ale dočasně obdělávána není. Dále tam také patří rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže a nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby, jako polní cesty, pozemky se zařízením důležitým pro polní závlahy a spoustu dalšího.¹³⁹ První kompetencí podle §15 a) zákona o ochraně zemědělského půdního fondu obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhoduje o konkrétních pozemcích, zda patří do půdního fondu nebo ne. K tomu má blízko také následující kompetence, kterou je souhlas ke změně využití zemědělské půdy. Ten může dát orgán ochrany zemědělského půdního fondu na základě posouzení fyzikálních nebo biologických vlastností zemědělské půdy a po zvážení všech přípustných rizik. Konkrétně se jedná o změnu trvalého travního porostu na ornou půdu.¹⁴⁰

Potřeba je také zmínit, že obecní úřad obce s rozšířenou působností je kompetentní vyjadřovat se k návrhům tras nadzemních a podzemních vedení, pozemních komunikací, vodních cest a jejich součástí. To ale pouze v těch případech, kdy cesta ani její součást nepřesahuje správní obvod dané obce.¹⁴¹ Poté by toto vyjádření spadalo do kompetencí krajskému úřadu, jakožto vyššímu orgánu ochrany zemědělského půdního fondu.

Dále zákon v §3 odst. 1 uvádí, že je zakázáno způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí, užívat zemědělskou půdu k nezemědělským účelům bez souhlasu nebo poškozovat její fyzikální, chemické nebo biologické vlastnosti. Na dodržování těchto zákazů spolu s §3 odst. 4 až 6 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu dohlíží obecní úřad obce s rozšířenou působností, kontroluje podmínky jím

¹³⁹ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §1 odst. 2 a odst. 3

¹⁴⁰ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §2

¹⁴¹ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §15 i)

vydaného souhlasu, včetně provádění rekultivací a také kontroluje jím uložené opatření k nápravě.¹⁴²

Mezi další kompetence obecního úřadu obce s rozšířenou působností, kterými mohou chránit životní prostředí a budovat udržitelný rozvoj je udělování souhlasu k použití sedimentů z rybníků, vodních nádrží a vodních toků a vede evidenci jejich použití a udělování souhlasu s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu, jestliže má být dotčena zemědělská půda o výměře menší nebo rovné 1 ha.¹⁴³ K tomuto souhlasu se vztahuje důležitá věc a to jsou odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu. Princip je jednoduchý. Ten, v jehož zájmu dochází k odnětí půdy, tak má povinnost za to zaplatit stanovenou finanční částku. O výši této částky rozhoduje orgán ochrany zemědělského půdního fondu, kterým je v našem případě obecní úřad obce s rozšířenou působností. Podrobný postup, jak se daný odvod vypočítá, je stanoven v příloze v části D zákona o ochraně zemědělského půdního fondu. Po jeho zaplacení se odvod stává 30% příjmem rozpočtu dané obce, v jejímž obvodu se odnímaná půda nachází, 15% putuje jako příjem do Státního fondu životního prostředí České republiky a zbytek částky se stává příjmem státního rozpočtu.¹⁴⁴ Můžu konstatovat, že cílem současné právní úpravy není úplné zabránění úbytku zemědělské půdy anebo nepodmíněné zabránění snižování její kvality za každou cenu. Nutné je podotknout, že zemědělská půda tvoří přirozenou rezervu parcel nejen pro výstavbu, ale také pro jiné lidské činnosti, které jsou podmínkou pro ekonomický a společenský rozvoj. Proto se snaží současná právní úprava zmírnit zhoršování kvality zemědělské půdy a také například motivovat k omezení požadavků na její zábor a tím uchovat optimální stav směrem k udržitelnému rozvoji.

4.4.2 Ochrana půdy v samostatné působnosti obce

Podíváme-li se do Ústavy České republiky, tak v článku 101 odst. 3 se dočteme, že obce mohou mít vlastní majetek.¹⁴⁵ Z toho nám vyplývá, že mohou být i vlastníky půdy. V takovém případě jsou spojovány stejnými povinnostmi a vztahují

¹⁴² Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §15 d)

¹⁴³ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §15 e), j)

¹⁴⁴ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu §11b odst. 5

¹⁴⁵ Čl. 101 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

se na ně stejná práva, jako na jakéhokoliv jiného vlastníka půdy. Obce se proto musí o pozemky, které jsou součástí zemědělského půdního fondu starat takovým způsobem, aby neznečišťovaly půdu a zdroje pitné vody, nepoškozovaly okolní pozemky a chránily pozemky podle schválených projektů pozemkových úprav. Obce dále mohou vykonávat ochranu půdy prostřednictvím územního plánu. Skrze schválený územní plán obce vymezují například zastavitelné plochy. Takovým vymezením ovlivňují rozsah potenciálně zastavěné půdy.

4.5 Ochrana lesa

Lesy pokrývají jednu třetinu celého území České republiky a tudíž jím je potřeba věnovat dostatečnou pozornost. Pro společnost lesy plní dvě základní funkce. První funkce spočívá v zásobování společnosti ekologicky šetrným a obnovitelným materiálem neboli dřevem. Les však pro nás nemá význam pouze jako zdroj dřevního materiálu, ale také plní funkci důležité pro životní prostředí a tím vytváří příznivější podmínky pro život. Můžeme říci, že působí na klimatické a vodní poměry, produkují kyslík, zachycují prach a další škodlivé látky z ovzduší, chrání půdu před erozí a to jak větrnou, tak vodní, dále pak tlumí hluk, jsou přirozeným prostředím pro mnoho rostlin a živočichů a v neposlední řadě slouží lidem k rekreaci.¹⁴⁶ Mezi pozemky, které plní funkci lesa řadíme tzv. lesní pozemky a jiné pozemky. Mezi lesní pozemky patří především pozemky s lesními porosty, plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky a v neposlední řadě například nezpevněné lesní cesty. Do kategorie jiných pozemků lze zařadit zpevněné lesní cesty, drobné vodní plochy a ostatní plochy.¹⁴⁷ Pokud se zaměříme na právní ochranu lesů, tak ta by měla vést k optimalizaci plnění všech funkcí lesa. V České republice máme základní pramen právní úpravy směřující k právnímu režimu hospodaření v lese, kterým je zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů.

4.5.1 Ochrana lesa v přenesené působnosti obce

Výkon přenesené působnosti podle lesního zákon vykonává obecní úřad obce s rozšířenou působností, jakožto orgán státní správy lesů. Pokud není zákonem

¹⁴⁶ DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. s. 319

¹⁴⁷ JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6. s. 195

určený jiný orgán státní správy lesů, tak výkon státní správy a povinnosti podle zákona o lesích vykonává obecní úřad obcí s rozšířenou působností ve všech dalších případech.¹⁴⁸

Zákon ve svém znění zmocňuje obecní úřad obce s rozšířenou působností k velké míře rozhodování. Jako první můžeme zmínit možnost rozhodnutí, zda se jedná o pozemky určené k plnění funkcí lesa, v případě jsou-li o této skutečnosti pochybnosti. Druhé rozhodnutí, které stojí za zmínku, je rozhodnutí o tom, zda pozemek, který není zmíněn v §3 odst. 1, se stane pozemkem určeným k plnění funkce lesa. Obecní úřad obce s rozšířenou působností může rozhodovat i v opačném procesu a to v odnětí lesních pozemků plnící funkci lesa do výměry 1 ha nebo o omezení jejich využívání. Také může rozhodnout o povolení některé z činností, které jsou jinak zákonem v §20 odst. 1 zakázané, rozhodovat o stanovení podmínek ke konání organizovaných nebo hromadných sportovních akcí v lese a rozhodovat o výjimkách ze zákazu provádět mýtní těžbu v lesních porostech mladších než 80 let.¹⁴⁹

Obecní úřady obce s rozšířenou působností vykonávají podle lesního zákona dozor nad jeho dodržováním a dodržováním předpisů vydaných k jeho provedení a také rozhodnutí vydaných na jejich základě. Ve spojitosti s tím obecní úřady obce s rozšířenou působností, jakožto orgán státní správy lesů, rozhodují o přestupcích a uložení opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Konkrétní částky pokut u fyzických osob se pohybují až do výše 15000 Kč za méně závažné přestupky. Avšak u fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob, které se dopustí závažnějších přestupků, jako například nesplní opatření uložená rozhodnutím orgánu státní správy lesů, tak mu může být uložena pokuta až do 100000 Kč. Nejvyšší finanční sazba je pak do 1000000 Kč, kterou lze uložit za přestupky v §54 odst. 2 lesního zákona.

Dále zde máme problematiku omezení vstupu do lesa. Nepřesahuje-li les správní obvod obce s rozšířenou působností, může její obecní úřad vydat opatřením obecné povahy o dočasném omezení nebo vyloučení vstupu do lesa na dobu

¹⁴⁸ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů §47 odst. 1, §48 odst. 3

¹⁴⁹ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů §48 odst. 1

nejdéle 3 měsíců. Důvody k tomuto kroku mohou být ochrana lesa, zájem zdraví nebo bezpečnosti fyzických osob. O jeho návrhu se koná veřejné projednání, pokud však není řízení o návrhu písemné. Osoby, jejichž oprávněné zájmy mohou být opatřením obecné povahy přímo dotčeny, jsou oprávněny podat proti návrhu opatření obecné povahy písemné odůvodněné námitky ve lhůtě 5 pracovních dnů ode dne jeho zveřejnění.¹⁵⁰

Obecní úřady obce s rozšířenou působností dále vedou evidenci nájmu a výpůjček pozemků určených k plnění funkcí lesa ve vlastním správním obvodu, v určitých případech mohou uplatňovat stanovisko k územně plánovací dokumentaci, ustanovují lesní stráž a také zrušují ustanovení lesní stráže ve svém správním obvodu.¹⁵¹

4.5.2 Ochrana lesa v samostatné působnosti obce

Obce mohou být vlastníky lesa, a proto jim vznikají práva a převážně povinnosti vyplývající ze zákona, které musejí plnit. Jedná se především o usilování, aby nebyly nepoškozeny zájmy jiných vlastníků lesů a byly zachovány funkce lesa a aby byl zachován genofond lesních dřevin. Pokud orgán státní správy rozhodl o omezení hospodaření v lese, tak obci, která je vlastníkem lesa, vzniká právo vůči danému orgánu na náhradu vzniklé újmy.¹⁵²

Pokud obec vlastní více jak 50 ha lesa, tak má povinnost zabezpečit zpracování lesního hospodářského plánu. Ten bývá zpravidla zpracováván na období deseti let.¹⁵³ Jedná se o nástroj, který stanovuje dlouhodobě únosnou výši těžby dřeva, která využitím produkčních možností lesa zajišťuje trvalý výnos a neohrožuje jeho podstatu ani plnění ostatních funkcí.

4.6 Odpadové hospodářství

Pro oblast odpadového hospodářství je zcela stěžejní právní úprava, která celou problematiku reguluje. V současnosti se nelze dívat na odpady pouze jakožto hygienické riziko, zátěž na životní prostředí nebo estetický problém, je potřeba na ně pohlížet z odlišného úhlu, a to jako na surovinu a zdroj energie. S tím také

¹⁵⁰ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů §19 odst. 4, 5

¹⁵¹ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů §48 odst. 2

¹⁵² Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů §11 odst. 2, 3

¹⁵³ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů §24 odst. 1, 3

počítá i nová právní úprava zaměřená na oblast nakládání s odpadem, kterou je zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech. Jeho snaha je především o respektování hierarchie při nakládání s odpadem. Jejím nejdůležitějším základem je v první řadě předejít jakémukoliv vzniku odpadu. Samozřejmě ne vždy je to možné, a proto dalším pomyslným stupněm této hierarchie je příprava odpadu na jeho opětovné využití, popřípadě recyklace nebo také jeho energetické využití. Nenajde-li se ovšem využití odpadu v předešlých stupních, tak nastává poslední část hierarchie a tou je jeho odstranění, které může probíhat například formou uskladnění. Podíváme-li se na čísla z roku 2020, tak v České republice bylo vyprodukováno přibližně 38,5 milionů tun všech odpadů. Dobrou zprávou je, že odpady byly hojně využity, neboť 90 % bylo využito, přičemž z toho 86% materiálově a 4% energeticky. Na skládkách skončilo zbylých 10%. Při bližším pohledu na komunální odpad v České republice za tentýž rok zjistíme, že bylo vyprodukováno 5,7 milionů tun komunálního odpadu. Po přepočtu to vychází, že jeden občan za celý kalendářní rok v průměru vyprodukoval 536 kg komunálního odpadu. Využito bylo 51%, tedy více jak půlka jeho celkové produkce a zbytek byl uložen na skládky.¹⁵⁴

4.6.1 Nakládání s odpadem v přenesené působnosti obce

Státní správu na úseku odpadového hospodářství vykonávají spolu s dalšími orgány, obecní úřady a obecní úřady obce s rozšířenou působností.¹⁵⁵ Nejprve bych začal s obecními úřady. Ty kontrolují, jestli právnické a fyzické osoby podnikající využívají obecní systém pouze na základě písemné smlouvy a zda fyzické osoby nepodnikající nakládají řádně a v souladu se zákonem o odpadech s komunálním odpadem. Dále se při kontrole u právnických a fyzických osob podnikajících zaměřují na to, jestli mají zajištěno převzetí odpadu, který samy nezpracují, osobou oprávněnou k převzetí daného druhu a kategorie odpadu a zda toto převzetí není v rozporu se zákonem.¹⁵⁶

¹⁵⁴ *Odpadová data 2020: K citelnému nárůstu množství komunálních odpadů v době covidové v ČR nedošlo, odpadové trendy zůstaly téměř stejné* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20211103-odpadova-data-2020-K-narustu-mnozstvi-komunalnich-odpadu-v-dobe-covidove-v-CR-nedoslo

¹⁵⁵ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §126

¹⁵⁶ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §147

Obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností pak zákon svěřuje větší množství kompetencí. Ten musí vést a zpracovávat evidenci jím vydaných souhlasů a dalších rozhodnutí vztahující se k zákonu o odpadech. Kontrolovat dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí správních orgánů ve všech oblastech týkající se zákona o odpadech. Výjimku však tvoří oblast, kterou jsem zmiňoval v předešlém odstavci, tam je ke kontrole příslušný obecní úřad. Dále může zabezpečit odpad před únikem škodlivin do okolního prostředí, neboť by mohl ohrozit nebo poškodit zdraví lidí nebo životní prostředí. Také může udělit zákaz konkrétní činnosti, která má za následek vznik odpadů. Jedná se o případ, že původce nemá zajištěno převzetí odpadů z této činnosti osobou, která je oprávněna k převzetí daného druhu a kategorie odpadu a také pokud by mohl daný odpad způsobit škodu jak na životním prostředí, tak na zdraví obyvatel. Nesmíme opomenout ani možnost vydávat stanovisko k územním plánům a regulačním plánům podle stavebního zákona z hlediska odpadového hospodářství.¹⁵⁷

Důležitá změna, kterou přinesl nový zákon o odpadech, se týká oblasti nakládání s nezákonně soustředěným odpadem tzv. černých skládek. Dříve měl obecní úřad oprávnění uložit nápravné opatření, neboli nařízení odstranění neoprávněně uloženého odpadu, pouze v případech autovraků a elektrozařízení. Navíc pokud se podařilo dohledat osobu, která byla odpovědná za nezákonně uložený odpad, tak odstranění tohoto odpadu musela zajistit na vlastní náklady obec, na jejímž území černá skládka vznikla. Nyní však nový zákon o odpadech umožňuje, jestliže není znám vlastník odpadu, aby obecní úřad vyzval vlastníka pozemku, na kterém se odpad nadchází, k jeho odklizení. Pokud vlastník pozemku odpad neodklidí, přičemž k tomu byl vyzván, obecní úřad má nově prostředky ke zjednání nápravy, které zahrnují například oprávnění vstoupit na dotčený pozemek a odklidit tento odpad.¹⁵⁸

Kompetence obecního úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností spočívají také v projednávání některých přestupků, které jsou uvedeny v zákoně o odpadech. U fyzických osob může výše pokuty za přestupek dosáhnout až

¹⁵⁷ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §146 odst. 1

¹⁵⁸ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §14

1000000 Kč, a to například za nakládání s odpadem mimo zařízení určené pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu. U právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, které se považují a původce odpadu, se sankce za nejzávažnější přestupek, kterou může obecní úřad obce s rozšířenou působností uložit, se pohybuje na částce 10000000 Kč. Konkrétně se například jedná o nedodržení stanoveného postupu pro nakládání s vybouranými stavebními materiály určenými pro opětovné použití, vedlejšími produkty a stavebními a demoličními odpady.¹⁵⁹

4.6.2 Nakládání s odpadem v samostatné působnosti

Podle zákona o odpadech je obec povinna přebrat veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob.¹⁶⁰ Od tohoto okamžiku, kdy osoba odloží odpad na místo obcí k tomuto účelu určenému, se obec stává původcem daného odpadu.¹⁶¹ Proto se obec musí řídit povinnostmi původce odpadu, které jsou uvedeny v §15 odst. 2 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech.

Nový zákon o odpadech uvádí povinnost pro obce, kterou je určit místa pro oddělené soustřeďování recyklovatelných složek komunálního odpadu. Konkrétně se jedná o nebezpečné odpady, papír, plasty, skla, kovy, biologický odpad, jedlé oleje a tuky. Zákon dále uvádí, že tato povinnost nastane od 1. ledna 2025 také pro textil. V souvislosti s tímto vzniká obci nově další povinnost a tou je zajistit, aby odděleně soustřeďované recyklovatelné složky komunálního odpadu tvořily v letech od 2025 do 2029 alespoň 60 %, v období od 2030 do 2034 alespoň 65 % a od roku 2035 alespoň 70 % z celkového množství komunálních odpadů, kterých je v daném roce obec původcem.¹⁶² Aby tyto povinnosti obec mohla plnit, tak si nastaví obecní systém odpadového hospodářství. Ten může nastavit obecně závaznou vyhláškou, ve které je možné dále upřesnit například místa, ve kterých bude v rámci obecního systému přebírat stavební odpad, různé movité věci, komunální odpad právnických a podnikajících fyzických osob zapojených do obecního systému smlouvou, výrobky s ukončenou životností a v neposlední řadě

¹⁵⁹ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §123 odst. 1

¹⁶⁰ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §59 odst. 1

¹⁶¹ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §5 odst. 1 c)

¹⁶² Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §59 odst. 1, 2, 3

rostlinné zbytky z údržby zeleně, zahrad a domácností ke zpracování na kompost v rámci komunitního kompostování.¹⁶³

Dalším důležitým bodem ve spojitosti s novým zákonem o odpadech je, že obce už nezpracovávají plán odpadového hospodářství. Nový zákon uvádí jako zpracovatele pouze Ministerstvo životního prostředí a kraj. Obcí slouží plán odpadového hospodářství Ministerstvem životního prostředí a krajem pouze jako podklad, pro zpracování jejich územně plánovací dokumentace.

Zásadní změna u nového zákona o odpadech nastala i v oblasti poplatků, neboť ty za účast v obecním systému nakládání s komunálním odpadem jsou nově upraveny pouze v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Obce však mohly do konce roku 2021 vybírat poplatek za komunální odpad podle dosud zavedených pravidel, přičemž nejpozději 31. 12. 2021 pozbyly platnosti stávající obecně závazné vyhlášky těchto obcí, na základě kterých byl poplatek zaveden.¹⁶⁴ Obce tak musely nejpozději s účinností od 1. 1. 2022 přijmout nové obecně závazné vyhlášky, které budou v souladu s novým zákonem o odpadech. Obec nemá zákonnou povinnost na vlastním území zavést poplatky za komunální odpad. Pokud se tak však rozhodne, má na výběr ze dvou. Prvním je poplatek za obecní systém odpadového hospodářství a druhým oplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci. Zákon ale neumožňuje, aby si obec zvolila oba poplatky najednou, musí se rozhodnout pouze pro jeden z nich.¹⁶⁵

¹⁶³ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §59 odst. 4, 5

¹⁶⁴ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech §156 odst. 3

¹⁶⁵ zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích §10d odst. 1, 2

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo prostudovat právní předpisy spojené s ochranou životního prostředí. Zaměřil jsem se na roli obce v její samostatné a také přenesené působnosti. Postavení obce jakožto územního samosprávného celku zakotvuje Ústava České republiky, která jí přiznává postavení veřejnoprávní korporace. Díky tomu může mít vlastní majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu. Dále taktéž vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá. Příkladem je situace, kdy je obec vlastníkem půdy či lesa. Obec se v takovém případě musí o pozemky v jejím vlastnictví starat takovým způsobem, který nemá negativní dopad na životní prostředí. Ve své samostatné působnosti dále pečuje o všestranný rozvoj svého území, pro který je důležitý proces územního plánování. Zastupitelstvo obce zde sehrává v samostatné působnosti zásadní úlohu a to v celém systému pořizování územně plánovací dokumentace. Rozhoduje o pořizením územního a regulačního plánu, schvaluje zadání a pokyny pro zpracování návrhu územního plánu. Dále vydává územní plán, projednává zprávu o uplatňování územního plánu a vykonává další činnosti podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Významné postavení má obec také jako účastník územního řízení. Díky tomu může chránit zájmy obce a zájmy svých občanů.

Ve spojitosti s ochranou životního prostředí a udržitelným rozvojem je pro obec velmi důležitá pravomoc vydávání obecně závazných vyhlášek, které vydává prostřednictvím jejího zastupitelstva. Obecně závazné vyhlášky obce se mohou například týkat ochrany ovzduší, kde má obec pravomoc danou vyhláškou omezit, nebo úplně zakázat, spalování vybraných druhů pevných paliv ve stacionárních zdrojích na jejím území. S již zmíněnou obecně závaznou vyhláškou se lze setkat například na celém území hlavního města Prahy. Obec může dále upravit režim spalování suchého rostlinného materiálu v otevřeném ohništi za účelem jeho odstranění, popřípadě jej úplně zakázat, jako tomu je například ve městě Ostrava. Ve spojitosti s odpadovým hospodářstvím, zákon obci umožňuje vydat obecně závaznou vyhlášku, kterou zavede poplatky za komunální odpad. Obci však také vznikají povinnosti, jakožto původci komunálního odpadu. Jedná se především o

povinnost, která určuje místa pro oddělené soustředování recyklovatelných složek komunálního odpadu.

Vedle samostatné působnosti svěřuje zákon obcím kompetence v ochraně životního prostředí i v působnosti přenesené. Zde vystupují nejčastěji obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Nutno však zmínit, že zákon uznává výkon státní správy na úseku ochrany životního prostředí i obcím prvního stupně a druhého stupně, dané obce ale mají menší míru kompetencí. Jako podstatnou činnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností lze uvést vydání závazného stanoviska, které má zásadní význam pro ochranu životního prostředí. To lze vydat v případech územního rozhodnutí, v případě umístění, provedení a užívání stavby stacionárního zdroje nebo k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku. Dalšími činnostmi obecního úřadu obce s rozšířenou působností na poli ochrany životního prostředí je dozor, kontrola a následné ukládání sankcí. Například se jedná o dozor nad provozovateli stacionárních zdrojů znečištěn, dodržováním lesního zákona nebo státní dozor v ochraně přírody a krajiny. V ochraně ovzduší pak zákon umožňuje obci v přenesené působnosti stanovit opatřením obecné povahy tzv. nízkoemisní zónu. Ta však u nás prozatím nebyla v žádné obci stanovena a setkáme se s nimi pouze v zahraničí. Obecní úřad obce s rozšířenou působností má také možnost rozhodnout o omezení nebo zákazu rušivé činnosti a tím zabránit ohrožování souboru populací s jedinečným vývojovým původem na jejich existenci. V neposlední řadě obecní úřad obce s rozšířenou působností vydává souhlasy k umístování a povolování staveb a také k ostatním činnostem, které by mohly změnit krajinný ráz. Tím může výrazně přispívat k ochraně přírodní, kulturní a historické povahy krajiny.

Hlavním úsekem, kterému byla věnována pozornost, byly tzv. složkové zákony. Dané zákony upravují jednotlivé složky životního prostředí. Konkrétně jsem se zaměřil na rozbor zákonů ve spojitosti s ochranou ovzduší, ochranou vod, ochranou přírody a krajiny, ochranou půdy a ochranou lesa. Další problematikou, kterou jsem se zabýval, byla problematika odpadů. Lze nazvat také odpadovým hospodářstvím, které však není možno řadit mezi složky životního prostředí. Pro upřesnění, je nedílnou součástí ochrany životního prostředí.

Jsem si vědom, že role obce v ochraně životního prostředí je velmi rozsáhlá oblast. Vzhledem k rozsahu bakalářské práce jsem zvolil k rozboru pouze výše jmenované oblasti. Dle mého názoru, právní rámec upravující ochranu životního prostředí umožňuje obcím dostatek kompetencí pro příznivé ovlivnění životního prostředí na místní úrovni. Je potřeba zmínit, že je důležité, aby kroky, které obec učiní, byly dodržovány a respektovány ze strany občanů.

Seznam použité literatury

Monografie

DAMOHORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7.

DAMOHORSKÝ, Milan a Tereza SNOPKOVÁ. *Role obcí v ochraně životního prostředí z pohledu práva*. Praha: Eva Rozkotová, 2015. ISBN 978-80-87975-31-2.

HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: Obecná část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-353-7.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8366-0.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí pro bakaláře: [bakalářský studijní program]*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5556-8.

JANČÁŘOVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí: zvláštní část*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8041-6.

JELÍNKOVÁ, Jitka. *Občan, spolek, obec a úřad v ochraně životního prostředí*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0508-3.

KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva*. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-28-1

TUHÁČEK, Miloš a Jitka. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5464-2.

TUŠER, Jaroslav. *Obec a územní plánování: postavení a činnost obcí v územním plánování*. Vydání: čtvrté. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, odbor územního plánování, 2019. ISBN 978-80-87318-77-5.

Zákonná úprava

Obecně závazná vyhláška hl. m Prahy č. 11/2019 Sb. kterou se zakazuje spalování vybraných druhů pevných paliv ve stacionárních zdrojích na území hlavního města Prahy

Obecně závazná vyhláška města Ostravy č. 14/2016 Sb., kterou se stanovuje zákaz spalování suchého rostlinného materiálu na území města

Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích

Zákon č. 17/1992 Sb., Zákon o životním prostředí

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích

Zákon č. 129/2000 Sb., zákon o krajích

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů

Zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

Zákon č. 201/2012 Sb. o ochraně ovzduší

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech

Judikatura

Nález Ústavního soudu I. ÚS 59/14 ze dne 30. 5. 2014

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR, č. j. 9 Ao 1/2008-34 ze dne 18. 9. 2008

Sdělení

Sdělení č. 181/1999 Sb. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy

Ostatní dokumenty

Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050.
Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021. ISBN 978-80-7212-648-4.

Webové stránky a elektronické zdroje

Další krok k ochraně půdy v ČR: Začíná platit protierozní vyhláška [online].
Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2022-02-08]. Dostupné z:
https://www.mzp.cz/cz/news_20210630

DOHNAL, Vítězslav, ČERNÝ, Pavel: *Stát, obec, kraj a občan při ochraně životního prostředí* [online]. XIII.. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2005. ISSN 1213-3393. Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/14A1CD7E603098FAC1256FC80050075A/\\$file/planeta1-2.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/14A1CD7E603098FAC1256FC80050075A/$file/planeta1-2.pdf)

Kterých řízení se může váš spolek účastnit? *Frank Bold* [online]. Brno: Frank Bold, 2018, Aktualizace 2021 [cit. 2021-11-26]. Dostupné z:
[https://frankbold.org/poradna/spravni-rizeni/ucastnici-spravniho-rizeni/spolky-ve-spravnim-rizeni/rada/kterych-rizeni-se-muze-vas-spolek-ucastnit#Navazuj%C3%ADc%C3%AD_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD_podle_z%C3%A1kona_o_posuzov%C3%A1n%C3%AD_vliv%C5%AF_na_%C5%BEivotn%C3%AD_prost%C5%99ed%C3%AD_\(EIA\)](https://frankbold.org/poradna/spravni-rizeni/ucastnici-spravniho-rizeni/spolky-ve-spravnim-rizeni/rada/kterych-rizeni-se-muze-vas-spolek-ucastnit#Navazuj%C3%ADc%C3%AD_%C5%99%C3%ADzen%C3%AD_podle_z%C3%A1kona_o_posuzov%C3%A1n%C3%AD_vliv%C5%AF_na_%C5%BEivotn%C3%AD_prost%C5%99ed%C3%AD_(EIA))

METODICKÝ POKYN k vyhlášení nízkoemisních zón a o stanovení podmínek vydávání emisních plaket podle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění. [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, odbor ochrany ovzduší, 2018 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/doprava/\\$FILE/000-MP_NEZ_Vestnik-20190708.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/doprava/$FILE/000-MP_NEZ_Vestnik-20190708.pdf)

Místní Agenda 21 [online]. Praha: CENIA, česká informační agentura životního prostředí, 2021 [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: <https://www.cenia.cz/spolecenska-odpovednost/ma21/>

Odpadová data 2020: K citelnému nárůstu množství komunálních odpadů v době covidové v ČR nedošlo, odpadové trendy zůstaly téměř stejné [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2021 [cit. 2022-02-11]. Dostupné z:

https://www.mzp.cz/cz/news_20211103-odpadova-data-2020-K-narustu-mnozstvi-komunalnich-odpadu-v-dobe-covidove-v-CR-nedoslo

Ochrana vod [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2015 [cit. 2022-02-02]. ISBN 978-80-87949-23-8. Dostupné z:

https://www.ochrance.cz/vystupy/edice- stanoviska/Sbornik_Ochrana_vod.pdf

Rada vlády pro udržitelný rozvoj [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2020 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z:

https://www.mzp.cz/cz/rada_vlady_pro_udrzitelny_rozvoj

Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky [online]. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2021 [cit. 2022-02-07]. ISBN 978-80-88197-21-8. ISSN 1804-2422. Dostupné z:

https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenka_pudniho_fondu_2021.aspx

Státní báňská správa - Působnost. *Státní báňská správa České republiky* [online]. Praha: Český báňský úřad, 2019 [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: <http://www.cbusts.cz/cs/h-ouradu>